

**TÜRKİYE'DEKİ SÜS BİTKİLERİ
PAZAR PAYININ ARAŞTIRILMASI:
BURSA İLİ ÖRNEĞİNDE
Duran ÇİÇEKDEMİR**

**Yüksek Lisans Tezi
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Rüya YILMAZ**

2010-TEKİRDAĞ

T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE'DEKİ SÜS BİTKİLERİ PAZAR PAYININ
ARAŞTIRILMASI: BURSA İLİ ÖRNEĞİNDE

Duran ÇİÇEKDEMİR

PEYZAJ MİMARLIĞI ANA BİLİM DALI

DANIŞMAN: Yrd. Doç. Dr. Rüya YILMAZ

2010
TEKİRDAĞ
Her Hakkı Saklıdır.

Yrd.Doç.Dr. Rüya YILMAZ danışmanlığında, Duran ÇİÇEKDEMİR tarafından hazırlanan bu çalışma aşağıdaki jüri tarafından Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Juri Başkanı: Yrd.Doç.Dr. Rüya YILMAZ

İmza:

ye : Yrd.Doç.Dr. Füsun ERDURAN

İmza:

ye: Yrd.Doç.Dr. Murat ÖZYAVUZ

İmza:

Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulununtarih vesayılı Kararıyla onaylanmıştır.

Doç.Dr. Fatih KONUKÇU

Enstitü Müdürü

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE’DEKİ SÜS BİTKİLERİ PAZAR PAYININ ARAŞTIRILMASI: BURSA İLİ ÖRNEĞİNDE

Duran ÇİÇEKDEMİR

Namık Kemal Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Rüya YILMAZ

Süs bitkileri üretimi ve ticareti, son yıllarda tüm dünyada ve ülkemizde getirisi yüksek tarım ürünleri konumuna gelmiştir. Ülkemizin iklim ve toprak özelliği açısından süs bitkileri üretimine en uygun illerinden olması nedeni ile Bursa ili, bu yönde hızlı gelişim kaydetmiştir.

Bursa, Kestel, Karacabey ve Orhaneli ilçeleri, son yıllarda dış mekan süs bitkileri üretiminde yaptığı hızlı ilerlemesi ile dikkate değerdir. Bu nedenle Bursa ili ve süs bitkileri alanında gelişim yapan ilçelerinin potansiyelinin araştırılması önemli görülmüştür.

Bu çalışma da ülkemizin süs bitkileri üretim ve ticareti araştırılmış, Bursa ili ve ilçelerinin süs bitkileri alanındaki gelişimleri istatistiki veriler doğrultusunda tespit edilmiştir. Dünya ticaretinde süs bitkileri üretimi alanında ülkemizin daha büyük bir paya ulaşabilmesi için yapılması gerekenler belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Süs Bitkileri, Ticaret, Bursa .

2010, 68 sayfa

ABSTRACT

M.Sc.Thesis

A RESEARCH ON TURKEY’S MARKET SHARE ON ORNAMENTAL PLANTS PRODUCTION: SAMPLE OF BURSA

Duran ÇİÇEKDEMİR

Namık Kemal University

Gradute School of Natural and Applied Sciences

Department of Landscape Architecture

Supervisor: Ass.Prof.Dr. Rya YILMAZ

Production and marketing of ornamental plants have become one of good income earning agricultural crops both in the world and in country. Bursa has succeeded a rapid development in this sector as it is one of the most feasible provinces in our country in terms of climate and soil characteristics.

Kestel, Karacabey and Orhaneli sub-provinces of Bursa have remarkably improved and developed its outdoor ornamental plants production in recent years. Therefore, I have decided to study the potentials and challenges before the sub-provinces of Bursa dealing with production of ornamental plants.

This study focuses on production and trade of ornamental plants in our country and situational analysis of Bursa province and its sub-provinces in terms of their development in ornamental plant sector. The paper also specifies the requirements to be carried out in order to increase production of Turkey in ornamental plants industry.

Key words: Ornamental plants, Trade, Bursa

2010, 68 pages

TEŐEKKÖR

Bu alıŐmamn yűrűtűlmesinde her tűrlű destek ve yardımları için DanıŐman Hocam Sayın Yrd. Do. Dr. Rűya YILMAZ'a

Sayın Bűlűm BaŐkanımız Prof. Dr. Aslı B. KORKUT' a

Sayın MeslektaŐım ve űğrencim İbrahim BAŐAK'a

Sayın MeslektaŐım, Aslı ONAY' a

TeŐekkűr ederim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
ŞEKİLLER.....	vi
ÇİZELGELER.....	vii
1. GİRİŞ.....	1
2. KURAMSAL TEMELLER	2
2.1. Süs Bitkileri Kavramı ve Sınıflandırılması.....	2
2.1.1. Dış mekan süs bitkileri.....	2
2.1.2. İç mekan süs bitkileri	3
2.1.3. Kesme çiçekler	3
2.1.4. Soğanlı ve yumrulu bitkiler (Geofitler)	4
3. MATERYAL VE METOD	5
3.1. Materyal.....	5
3.1.1. Bursa ili tarih ve coğrafi özellikleri.....	5
3.1.2. Bursa ili arazi özellikleri.....	6
3.1.3. Bursa ili iklimi.....	8
3.1.4. Bursa ili tarım işletmesi durumu.....	9
3.2. Metod.....	10
4. ARAŞTIRMA BULGULARI	11
4.1. Dünya Süs Bitkileri Üretimi ve Ticareti.....	11
4.1.1. Dünya süs bitkileri üretimi	11
4.1.2. Dünya süs bitkileri ticareti.....	13
4.2. Türkiye Süs Bitkileri Üretimi ve Ticareti.....	16
4.2.1. Türkiye’de süs bitkileri sektörünün tarihsel gelişimi.....	16
4.2.2. Türkiye süs bitkileri üretimi	17
4.2.3. Türkiye süs bitkileri ticareti.....	22
4.3. Bursa İli Süs Bitkileri Üretimi ve Ticareti.....	31
4.3.1. Bursa İli süs bitkileri üretimi.....	32
4.3.2. Bursa İli süs bitkileri ticareti.....	35
5- SONUÇ VE ÖNERİLER.....	50
5.1. Sonuç.....	50

5.2. Öneriler.....	51
6- KAYNAKLAR	54
EKLER	56
Ek 1. Bursa ilinde süs bitkileri kapasite raporu olarak ithalat yapan firmalar listesi ile faaliyet ve nakliye şekilleri listesi	56
Ek 2. Bursa ili 2005/2006 yılı fidan üreticileri listesi.....	60
ÖZGEÇMİŞ	68

ŞEKİLLER

Sayfa No

Şekil 3.1. Araştırma Alanı Bursa'nın haritası.....	6
Şekil 3.2. Bursa ilinin genel arazi yapısı sınıflandırılması.....	7
Şekil 4.1. Türkiye'de süs bitkileri sektörünün oranları.....	18
Şekil 4.2. Süs bitkileri ithalat miktarları(kg).....	23
Şekil 4.3. Süs bitkileri ithalat değerleri(\$).....	24
Şekil 4.4. Süs bitkileri ihracat miktarları(kg).....	27
Şekil 4.5. Süs bitkileri ihracat değerleri(\$).....	28

ÇİZELGELER

Sayfa No

Çizelge 3.1. Bursa ili genel arazi durumu	7
Çizelge 3.2. Bursa ilinde kültür arazisinin kullanım durumu	8
Çizelge 3.3. Bursa ili uzun yıllar iklim verileri.....	9
Çizelge 3.4. Genel tarım sayımı sonuçlarına göre tarım işletmeleri arazi.....	9
miktarları dağılımları (2001)	
Çizelge 4.1. Ülkeler itibariyle dünya süs bitkileri üretimi(2004 yılı).....	11
Çizelge 4.2. Dünya kesme çiçek üretim alanları(2004 yılı)	12
Çizelge 4.3. Dünya kesme çiçek üretimi değeri(2004 yılı).....	13
Çizelge 4.4. Dünya kesme çiçek ihracatında önde gelen ülkeler ve ihracat.....	14
değerleri1000 \$	
Çizelge 4.5. Kıtalar itibariyle dünya kesme çiçek ithalat ve ihracatı.....	15
Çizelge 4.6. İllere göre süs bitkileri üretimi yapılan alanlar (2004 yılı)	19
Çizelge 4.7. Ülkemizde illere göre süs bitkisi üretim alanları ve miktarları.....	20
(2007 yılı)	
Çizelge 4.8. Türkiye süs bitkileri üretim alanları (ha).....	22
Çizelge 4.9. Süs bitkileri ithalat miktarları (kg).....	23
Çizelge 4.10. Süs bitkileri ithalat değerleri \$.....	24
Çizelge 4.11. Türkiye illere göre kesme çiçek ve süs bitkileri ihracatı.....	25
Çizelge 4.12. Süs bitkileri ihracat miktarları (kg).....	26
Çizelge 4.13. Süs bitkileri ihracat değerleri \$.....	27
Çizelge 4.14. Ülkelere göre süs bitkileri ihracatı (2008).....	29
Çizelge 4.15. Dünya süs bitkileri ihracatında Türkiye'nin yeri.....	30
Çizelge 4.16. Kesme çiçek sektörü mal grubu bazında Türkiye ihracatı.....	31
Çizelge 4.17. Bursa ili merkez ve ilçeleri 2002 yılı süs bitkileri üretimi.....	32
Çizelge 4.18. Bursa ili merkez ve ilçeleri 2005 yılı süs bitkileri üretimi	33
Çizelge 4.19. Bursa ili 2005/2006 yılı fidan üretimi	34
Çizelge 4.20. Bursa ili ilçeler bazında dış mekan süs bitkileri üretim alan ve	34
miktarları	
Çizelge 4.21. Bursa ili ilçeler bazında iç mekan süs bitkileri üretim alan ve	35
miktarları	
Çizelge 4.22. Kestel süs bitkileri üretim ve satış kooperatifi aracılığıyla satılan süs.....	36
bitkisi miktarları	

Çizelge 4.23. Türkiye geneli ve Bursa ili 2005 yılı Flora Süs Bitkileri kooperatifi	36
aracılığıyla satışı yapılan süs bitkisi miktar ve tutarları	
Çizelge 4.24. Türkiye ve Bursa ili canlı bitki ve çiçekçilik müstahzarları faslı ihracat.....	37
değerleri(\$)	
Çizelge 4.25. Bursa ili 2007-2009 yılları kesme çiçek ihracat değerleri.....	37
Çizelge 4.26. Bursa Büyükşehir Belediyesince 2005 yılı itibariyle dikilen kışlık çiçek....	38
listesi	
Çizelge 4.27. Bursa Büyükşehir Belediyesince 2005 yılı itibariyle dikilen süs bitkileri....	39
listesi	
Çizelge 4.28. Bursa Büyükşehir Belediyesince 2005 yılı itibariyle dikilen yazlık çiçek....	40
listesi	
Çizelge 4.29. Bursa Büyükşehir belediyesince 2005 yılı itibariyle dikilen yer örtücü.....	41
bitkileri listesi	
Çizelge 4.30. Bursa Büyükşehir Belediyesince 2005 yılı itibariyle dikilen lale soğanı.....	42
listesi	
Çizelge 4.31. Bursa ilinde kapasite raporlu firmaların işletme kapasiteleri.....	42
Çizelge 4.32. Bursa ilinde kapasite raporlu Burçiçek firmasınca üretilen ürünlerin.....	43
yıllık ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekli	
Çizelge 4.33. Bursa ilinde kapasite raporlu Sygenta firmasınca üretilen ürünlerin.....	44
yıllık ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekli	
Çizelge 4.34. Bursa ilinde kapasite raporlu Lider peyzaj firmasınca üretilen ürünlerin....	44
yıllık ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekli	
Çizelge 4.35. Bursa ilinde kapasite raporlu Tulipa firmasınca üretilen ürünlerin yıllık	45
ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekli	
Çizelge 4.36. Bursa ilinde kapasite raporlu Mayıs peyzaj firmasınca üretilen	46
ürünlerin yıllık ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekli	
Çizelge 4.37. Bursa ilinde Orman Fidanlık Mühendisliğince üretilen ve satımı.....	48
yapılan süs bitkisi miktarları	

1. GİRİŞ:

Ülkemiz jeolojik yapısı, buna bağlı olarak değişik karakterdeki toprak yapısı ve farklı iklim koşulları nedeniyle, üç ayrı floranın tipik bitkilerini ve tipik özelliklerini içeren dünyanın sayılı ülkelerinden birisi ve günümüzde ıslah edilen birçok süs bitkisinin gen kaynağıdır.

Dünyada hızlı nüfus artışı, çarpık kentleşme ve sanayileşmenin olumsuz etkilerinden korunmak amacıyla, büyük binaların arasında sıkışıp yeşile yönelen insanların süs bitkilerinden huzur bulmaları, son yıllarda süs bitkileri üretim ve pazarlamasında çok hızlı gelişme ve değişikliklere neden olmuştur. Birim alandan daha yüksek gelir elde edilebilmesi, kapalı mekanlarda çalışma imkanlarının olması, ülkemiz ikliminin ve florasının süs bitkileri üretimine elverişli olması, yurtdışına ihraç edilebilmesi nedeniyle de, ülkemiz çiftçisinin alternatif üretim alanlarından biri olmuştur.

Ülkemizin yeşil alanlarının fazlalığıyla ünlü bölgelerinden olan Bursa ili de tarım alanındaki öncülüğünün yanında, son yıllarda özellikle sanayi ve tekstil alanında gösterdiği performansını süs bitkileri üretim alanında da göstermeye başlamıştır.

Bu tez çalışmasının temel amacı, ülkemizde ve Bursa ilinde son yıllarda büyük atılımlar yapan süs bitkileri pazar payının mevcut durumunun incelenmesi, süs bitkileri alanında pazar payının artmasını sağlayacak kalıcı önlemlerin ortaya konmasıdır. Daha çok dış mekan süs bitkileri ile mevsimlik süs bitkileri tohumculuğu alanında önemli bir düzeye ulaşan Bursa ilinin, süs bitkileri alanında pazar payının artırılması alternatif tarım arayan üreticilere ayrı bir kaynak oluşturacaktır.

2. KURAMSAL TEMELLER

2.1. Süs Bitkileri Kavramı ve Sınıflandırılması

Doğadaki bütün bitkiler süs bitkisi olarak kullanılabilir. Dolayısıyla ‘Süs Bitkileri’ deyimini genel bir kavram olup; anlaşılabilirliği artırmak için Süs Bitkileri 4 ana grupta incelenmektedir:

- Kesme çiçekler,
- Saksılı salon bitkileri,
- Dış mekan süs bitkileri ve
- Doğal çiçek soğanları (**Yazgan ve ark. 2005**).

2.1.1. Dış mekân süs bitkileri

Dış mekan süs bitkileri genellikle park ve bahçelerin düzenlenmesinde, karayolu ve metropollerin ağaçlandırılmalarında ve rekreasyon sahalarında kullanılan ağaç, ağaççık, çalı ve otsu bitkilerdir. Bu nedenle doğadaki bütün bitkiler dış mekân süs bitkisi olarak kullanılabilir.

Büyüklükleri, formları, işlevleri ve bitkisel özelliklerine göre dış mekân süs bitkileri 5 grupta incelenirler. Bu yapay sınıflandırma;

- *Geniş yapraklı ağaç, ağaççık ve çalılar,
- *İbrelili ağaç ve ağaççıklar (Koniferler)
- *Yer rtc, tek ve çok yıllık bitkiler
- *Tırmanıcı ve sarılıcı bitkiler
- *Mevsimlik çiçekler, şeklindedir .

Türkiye’nin doğası bitki türleri yönünden gök zengindir. Doğadaki pek gök bitki türü süs bitkisi olarak kullanılmak üzere kültüre alınıp ggltlebilir. Doğanın zengin bitki türlerini dış mekân süs bitkisi olarak kullanmak, kesme çiçek ve saksı çiçeği olarak kullanmaktan daha kolay olmaktadır .

Türkiye’de dış mekân süs bitkileri üretim alanları incelendiğinde, bu alanların en fazla Marmara bölgesinde, güzellikle İstanbul, Yalova, Sakarya, Kocaeli ve Bursa’da yoğunlaştığı

görülmektedir , **Başal ve ark. (1991), Kenber (1995), (Anonim 2001), Korkut (2002), Onay (2008)**. Bunun en önemli nedenleri, bu bölgelerin iklim ve konum olarak üretime uygun olmaları ve büyük kent merkezlerine böylece de pazara yakın olmalarıdır.

2.1.2. İç mekân süs bitkileri

İç mekân (saksılı - salon) süs bitkileri; evlerde, bürolarda ve salonlarda iç dekorasyonda yeşil bir mekân oluşturmak için kullanılan bitkilerdir;

- *Çiçekli iç mekân (saksılı) süs bitkileri
- *Yaprak güzelliği olan iç mekân (saksılı) süs bitkileri
- *Kaktüsler ve Sukkulentler
- *Epifitler olmak üzere yapay olarak dört gruba ayrılabilirler.

Genellikle ılık-sıcak ve nemli ortamlarda yetişirler. Çoğunluğu tropikal bitkiler olduğu için soğuk karanlık ve havasız ortamlarda çabuk bozulurlar. Isıtma sistemleri olan seralarda veya sıcaklığın uygun olduğu yaz aylarında yetiştirilebilirler. Bu nedenlerle yetiştirme özellikleri diğer süs bitkilerinden farklılık göstermektedir.

Saksı çiçeği üreten işletmelerin diğer süs bitkileri üreten işletmelerden farkı, ilk yatırım masraflarının fazla olması, uygun ısıtma sistemlerini gerektirmesi, büyük pazarlara yakın ve ulaşımın kolay olduğu yerlerde gelişmesi gibi özellikleridir (**Anonim 2001), Onay (2008)**).

2.1.3. Kesme çiçekler

Kesme çiçek kavramı genellikle buket, sepet, çelenk ve aranjmanlarda kullanılan, çiçek, gonca, dal ve yaprakların taze, kurutulmuş, boyanmış veya ağartılmış olarak kullanıma sunulmuş durumlarını ifade etmektedir. Bu ürünlerin yetiştirilmesi, toplanması, işlenmesi, sınıflandırılması, depolanması ve pazarlanması gibi faaliyetlerin tümü kesme çiçek konuları arasında yer almaktadır.

Türkiye’de ticari anlamda kesme çiçek üretimi, 1940’lı yıllarda İstanbul ve çevresinde başlamış, daha sonra Yalova da önemli bir üretim merkezi konumuna gelmiştir. 1985 yılından itibaren Antalya’da yapılmaya başlayan kesme çiçek ihracatı, çiçek üretim alanlarının bu

bölgede genişlemesine neden olmuştur. İhracata yönelik üretimin dolaylı yollarla teşvik edilmesi ve bitki materyali ithaline getirilen kolaylıklar, kesme çiçek üretim alanı ve miktarında önemli artışların ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Kesme çiçek üretimi Türkiye toplam süs bitkileri üretiminin % 48'ini oluşturmaktadır. Türkiye'de 2004 yılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarım İl Müdürlükleri verilerine göre toplam 11.988 da alanda kesme çiçek üretimi yapılmaktadır. Türkiye kesme çiçek üretiminin % 70'i seralarda, % 30'u ise açık alanda yapılmaktadır. Seralarda yapılan üretimin büyük çoğunluğu ihracata yöneliktir.

Türkiye'de kesme çiçek üretimi ağırlıklı olarak Marmara bölgesinde Yalova, Ege bölgesinde İzmir, Akdeniz bölgesinde Antalya ili ve çevresinde yapılmaktadır (**Anonim 2001**).

2.1.4. Soğanlı ve yumrulu bitkiler (Geofitler)

Süs bitkileri sektörü içinde ekonomik bakımdan önemi olan soğanlı, rizomlu, yumrulu süs bitkileri toprak üstü organları (gövde, yapraklar, çiçek) gelişme mevsimi tamamlandıktan sonra kuruyarak ölen ve yaz aylarında yaşamlarını toprak altında soğan, soğanimsı gövde (corm), yumru, rizom şeklindeki depo organları ile devam ettiren bitkilerdir. Bu nedenle de aynı zamanda “*geofit*” olarak adlandırılırlar. Bu bitkiler genellikle, geç sonbahardan mayıs ayına kadar, kış ayları boyunca çiçeklenirler. Bu bitkiler yüzyıllardır tıbbi amaçlarla kullanılmasına karşın, kış aylarında çiçeklenmeleri nedeniyle geniş ölçüde bahçelerde süs bitkisi olarak kullanılmaktadır (**Anonim 2001**).

Yurdumuz florası, diğer bitkiler yönünden olduğu gibi soğanlı ve yumrulu bitkiler yönünden de oldukça zengin olup, yaklaşık 5.000 kadar soğanlı, yumrulu ve rizomlu çiçek soğanı (geofit) türlerinin anavatanıdır (**Onay 2008**).

Yurdumuz soğanlı ve yumrulu bitkilerinin büyük kısmı Zambakgiller (*Liliaceae*), Nergisgiller (*Amaryllidaceae*) ve Süsengiller (*Iridaceae*) familyaları kapsamında bulunurken, bu familyalar endemik türler bakımından da oldukça zengindir. Bunların çoğu daha ziyade Toros Dağları, Batı Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu bölgelerinde yayılım gösterirler (**Onay 2008**).

3. MATERYAL VE METOD:

3.1. Materyal

Türkiye'deki süs bitkileri pazar payının araştırılması konulu tezin ana materyalini Bursa ili oluşturmaktadır. Bu nedenle ilin coğrafi ve tarihi özellikleri, arazi özellikleri, iklimi ve tarım işletmeleri durumu konuyla ilgili olarak özetlenmiştir.

3.1.1. Bursa ili tarih ve coğrafi özellikleri

Çalışmanın ana materyalini Bursa ili oluşturmaktadır. Ülkemiz' in 4. büyük kenti olan Bursa ili, 40 derece boylam ve 28-30 derece enlem daireleri arasında Marmara denizinin güneydoğusunda, Uludağ'ın kuzeybatı eteklerinde yer alır. Bursa ili doğuda Bilecik, Adapazarı kuzeyde İzmit, Yalova, İstanbul ve Marmara denizi, güneyde Kütahya batıda Balıkesir illeri ile çevrilidir. Denizden yüksekliği 100 metre olan Bursa, genelde ılıman bir iklime sahiptir. İklim bölgelere göre değişiklik göstermektedir. Kuzeyde Marmara denizinin yumuşak ve ılık iklimine karşılık güneyde Uludağ'ın sert iklimi ile karşılaşmaktadır **(Anonim 2010a)**.

Bursa, özellikle 1940'lardan sonra ovaya doğru genişlemiştir. Birinci derece deprem kuşağında bulunan il 1855 ve 1905 depremlerinden büyük zarar görmüştür. Bursa, Osmanlı başkenti olduktan sonra hızla gelişmiş ve Ortadoğu ülkelerinden Anadolu'yu aşarak gelen yollar bu merkeze doğru yönelmiştir. Bunun sonucunda kent 15. yy.da dünyanın başlıca ticaret, sanayi ve kültür şehirlerinden biri haline gelmiştir. Bazı kaynaklara göre nüfusun o dönemde 100.000'i aştığı belirtilmektedir. İl'de en büyük yükselti 2543 m. ile Uludağ'dır. Bursa ili sınırları içinde iki önemli göl bulunmakta olup, bunlardan biri Marmara bölgesinin en büyük gölü olan İznik gölü, diğeri ise Ulubat gölüdür. İl'in en önemli akarsuyu Susurluk çayının bir kolu olan Nilüfer çayıdır. Uludağ'ın güney yamaçlarından doğan ve yine Uludağ'dan kaynaklanan birçok küçük dere ile beslenen Nilüfer çayı Bursa ovasını sulamaktadır. Bursa ilinin sınırları içinde birçok büyük ve verimli ova bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi Bursa ovası olup, verimli topraklarıyla Yenişehir, İnegöl, Karacabey, Orhangazi ve İznik ovaları da bitkisel üretimin yoğunlaştığı alanlardır **(Anonim 2010b)**.

Araştırma Alanı olan Bursa'nın haritası şekil 3.1.'de gösterilmektedir.

Şekil 3.1. Araştırma Alanı olan Bursa'nın haritası (Anonim 2009a)

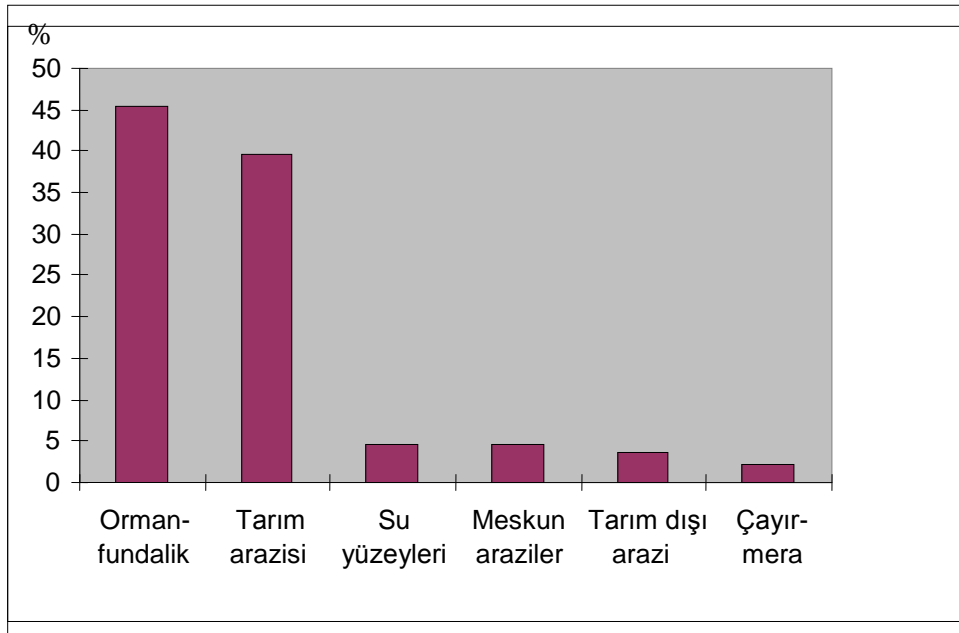
Bursa ili, üç milyona ulaşan nüfusu ile otuz milyon nüfusa sahip büyük metropollerin ve illerin ortasındaki bir konumu bulunması nedeniyle, sanayi ve tarım alanında gelişimini sürdürmektedir. Yeşil Bursa imajından beton yığınlarına geçişte, gerek belediyeler gerekse halkın tercihi olarak süs bitkilerinden en iyi yararlanma yoluna gitmektedir.

3.1.2. Bursa İli arazi özellikleri

Bursa ilinin genel arazi sınıflandırmasında orman ve fundalık alan % 45,32 ile birinci sırada olup, tarım arazileri de % 39,73 ile ikinci sıradadır. Bursa ilinin genel arazi durumu çizelge 3.1'de, İlin genel arazi sınıflandırması şekil 3.2.'de gösterilmiştir (Anonim 2006a).

Çizelge 3.1. Bursa ili genel arazi durumu (Anonim2006a)

Arazi kullanım durumu	Alanı(hektar)	Toplam araziye oranı%
Tarım arazisi	429.850	39,73
Orman ve fundalık	490.311	45,32
Çayır ve mera	22.589	2,09
Tarım dışı arazi	40.204	3,72
Su yüzeyleri	49.688	4,59
İzmit Gölü	(30.800)	
Apolyont Gölü	(14.663)	
Akarsu Yüzeyleri	(1.466)	
Baraj ve Göletler	(2.737)	
Meskun araziler	49.334	4,56
Toplam	1.081.954	100,00

Şekil 3.2. Bursa ili'nin genel arazi yapısı sınıflandırılması(Anonim2006a)

İl'in sahil ve göller çevresinde sofralık zeytin ve üzüm ile iç kesimlerde verimli ova topraklarında çeşitli sebze ve meyve, daha yüksek dağ ve yaylalardaki arazilerde patates ve çilek tarımı geniş yer tutmaktadır.

Bursa ili'nin kültür arazi kullanım durumu çizelge 3.2.'de gösterilmiş olup, Bursa ilinin tarıma elverişli 429.850 hektarlık arazisinin sırasıyla % 61,56'lık kısmı tarla, % 12,55'lik kısmı sebze tarımında kullanılırken, örtü altı tarımında % 0,01'lik bölümü kullanılmaktadır.

Çizelge 3.2. Bursa ilinde kültür arazisinin kullanım durumu (**Anonim 2006a**)

Kullanım Şekli	Alanı(hektar)	%
Tarla Arazisi	264.587	61,56
Sebzelik	53.919	12,55
Meyvelik	30.661	7,13
Bağlar	11.885	2,76
Zeytinlik	36.974	8,60
Nadas alanı	14.703	3,42
Kullanılmayan(t.elverişli)	17.084	3,97
Örtü altı tarım alanı	37	0,01
Toplam	429.850	100,00

3.1.3. Bursa ili iklimi

Marmara denizi kıyı şeridinde bulunan Bursa'da, genellikle Akdeniz iklim özellikleri hakim olup, yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır. Denizden uzaklaştıkça yarı karasal iklim görülmektedir. Yağış genelde yağmur şeklinde olup, yükseklerle çıkıldıkça kar görülür. Temmuz ve Ağustos ayları en sıcak aylar olup, ocak ve şubat en soğuk aylardır. Yağış yoğunluğu Ocak, Şubat ve Kasım aylarında fazladır (**Anonim 2006a**).

Bursa ili'nin uzun yıllara ait iklim verileri çizelge 3.3.'de verilmiştir.

Çizelge 3.3. Bursa ili uzun yıllar iklim verileri (Anonim 2007a)

Aylar	Ortalama sıcaklık °C	Ortalama en yüksek sıcaklık °C	Ortalama en düşük sıcaklık °C	Ortalama güneşlenme süresi (Saat)	Ortalama yağışlı gün sayısı	En yüksek sıcaklık °C	En düşük sıcaklık °C
Ocak	5,5	9,7	1,7	3,1	14,2	22,8	-11,8
Şubat	5,9	10,5	1,8	3,5	12,6	25,0	-16,4
Mart	8,3	13,6	3,5	4,3	11,8	30,6	-8,0
Nisan	13,0	18,7	7,2	5,7	11,8	33,8	-3,1
Mayıs	17,6	23,5	11,2	8,0	8,4	35,7	1,6
Haziran	22,3	28,3	15,0	10,0	6,0	39,3	5,2
Temmuz	24,6	30,6	17,3	10,7	3,5	43,8	9,6
Ağustos	24,1	30,5	17,2	9,8	4,0	41,2	10,1
Eylül	20,1	27,0	13,5	7,9	5,4	37,0	5
Ekim	15,3	21,6	9,9	5,5	9,4	37,3	0,2
Kasım	10,4	15,8	5,7	4,0	11,6	28,5	-4,4
Aralık	7,2	11,3	3,5	2,8	14,3	25,8	-8,2

3.1.4. Bursa ili tarım işletmesi durumu

Bursa ilinde DİE 2001 Genel Tarım Sayımı Sonuçlarına göre 56.241 adet Tarım İşletmesi mevcut olup, arazi dağılımı çizelge 3.4.'de verilmiştir.

Çizelge 3.4. Genel tarım sayımı sonuçlarına göre tarım işletmeleri ve arazi miktarlarının dağılımları (2001) (Anonim 2006a)

İşletme büyüklüğü (dekar)	İşletme sayısı (Adet)	Arazi miktarı (dekar)
Arazisi olmayan	387	-
5 den az	2.194	4.575
5-9 arası	2.885	20.179
10-19 arası	11.016	151.890
20-49 arası	23.714	760.647
50-99 arası	13.006	889.498
100-199 arası	2.490	317.527
200-499 arası	782	211.615
500 üzeri	154	171.328

3.2. Metod

Bu tez çalışmasında metod olarak dünya, Türkiye ve Bursa ilinin süs bitkileri alanındaki çeşitli sektörlerden elde edilen verilerle, istatistiki bilgilerle mevcut durum ortaya konmuştur. Konu ile ilgili çeşitli yayınlardan, ilgili kurumların internet sitelerinden yararlanılmıştır. Antalya ihracatçılar birliği web siteleri araştırılmış, süs bitkileri üretimi ve satış değerleri içerisinde Bursa ilinin üretim ve ticaret potansiyeli, Bursa Tarım il müdürlüğü brifing raporları incelenmiş, İlçe Müdürlükleri teknik elemanları ile görüşmeler yapılmıştır, Süs bitkileri kooperatifi yetkililerinden, mezat salonlarından bilgi edinilmeye çalışılmıştır. Ticaret ve Sanayi Odası yetkilileri, Bursa Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Şube Müdürlüğü yetkilileri, Bursa ilinde faaliyette bulunan özel ve resmi kurumlarla, kooperatiflerle yüz yüze görüşülmüş ve internet sitesinden yararlanılmıştır. Araştırma, Bursa ilinin süs bitkileri pazar payının belirlenmesi için envanter hazırlama niteliğinde yürütülmüştür.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI:

4.1. Dünya Süs Bitkileri Üretimi ve Ticareti

4.1.1. Dünya süs bitkileri üretimi

Dünyada süs bitkileri üretim ve pazarlaması, son 40 yılda çok hızlı bir gelişme ve değişim içerisinde olmuştur. Gelişmiş ülkeler yanında gelişmekte olan bazı Afrika, Asya ve Güney Amerika ülkeleri, uygun ekoloji ve ucuz işgücü olanaklarını süs bitkileri üretiminde kullanarak önemli ölçüde ihracat geliri elde etmektedirler (Anonim 2001).

Ülkeler itibariyle dünya süs bitkileri üretimi (2004 yılı) çizelge 4.1.' de gösterilmektedir.

Çizelge 4.1. Ülkeler itibariyle dünya süs bitkileri üretimi (2004 Yılı) (Anonim 2007b)

Ülkeler	Üretim alanı (hektar)	Üretimdeki payı (%)
Çin	166.985	39,8
Hindistan	65.000	15,5
ABD	23.300	5,5
Japonya	22.382	5,3
Meksika	21.129	5,0
Tayvan	12.010	2,9
Brezilya	10.285	2,4
İtalya	8.463	2,0
Tayland	8.320	2,0
Hollanda	8.241	2,0
Almanya	7.640	1,8
Birleşik Krallık	7.472	1,8
Kolombiya	6.544	1,6
İspanya	6.140	1,5
Kore	5.486	1,3

Çizelge 4.1. Ülkeler itibariyle dünya süs bitkileri üretimi (2004 Yılı) (Anonim 2007b) (devam)

Ülkeler	Üretim alanı (hektar)	Üretimdeki payı (%)
Avustralya	5.400	1,3
Kostarika	4.500	1,1
Fransa	4.464	1,1
Ekvator	3.155	0,8
İsrail	2.245	0,5
Kenya	2.180	0,5
Avusturya	1.982	0,5
Kanada	1.930	0,5
Türkiye	1.600	0,4
Belçika	1.562	0,4
Malezya	1.286	0,3
Zimbabve	1.100	0,3
G.Afrika	1.050	0,3
Diğer	8.115	1,9
Toplam	419.967	100,0

Dünyada yaklaşık 145 ülkede ticari anlamda süs bitkileri üretimi yapılmaktadır. Süs bitkileri alanı bakımından Asya – Pasifik ülkeleri, satış değeri bakımından Avrupa ülkeleri, satış değeri bakımından Avrupa ülkeleri liderdir (Yazgan ve ark. 2005).

Dünya kesme çiçek üretim alanları (2004 yılı) çizelge 4.2.'de gösterilmektedir.

Çizelge 4.2. Dünya kesme çiçek üretim alanları (2004 yılı) (Anonim 2007b)

Bölge	Üretim alanı (hektar)	Üretimdeki payı (%)
Asya/Pasifik	288.045	69
Avrupa	50.532	12
Orta/Güney Amerika	46.618	11
Kuzey Amerika	25.230	6
Afrika	5.697	1
Orta Doğu	3.845	1
Toplam	419.967	100

Dünya üzerinde 50'den fazla ülkede kesme çiçek üretimi yapıldığı bilinmektedir. Toplam üretim alanları 2004 yılı itibariyle yaklaşık 420.000 hektar olup, üretim yapılan

önemli bölgeler alan büyüklüklerine göre Asya, Avrupa, Orta ve Güney Amerika, Kuzey Amerika, Afrika ve Ortadoğu'dur. Dünya süs bitkileri üretiminin % 69'unu Asya ülkeleri sağlamaktadır. Asya ülkeleri içinde önemli üreticiler Çin ve Hindistan'dır. Çin tek başına Dünya üretiminin % 40'ını sağlamaktadır. Dünya üretiminin % 12'lik kısmını ise Avrupa Birliği ülkeleri sağlamaktadır. Avrupa Birliği ülkeleri arasında en önemli üretici ülkeler İtalya, Hollanda, Almanya, Birleşik Krallık ve İspanya'dır. Avrupa Birliği, dünya üzerinde hektar başına verimliliğin en fazla olduğu bölgedir. Dünyadaki toplam üretim alanlarının % 12'sine ve dünya üretiminde ise % 42'lik bir paya sahiptir (**Anonim 2007b**).

Dünya kesme çiçek üretim değeri (2004 yılı) çizelge 4.3.'de gösterilmektedir.

Çizelge 4.3. Dünya kesme çiçek üretimi değeri (2004 yılı) (**Anonim 2007b**)

Bölge	Üretim değeri (Milyon Euro)	Üretimdeki payı (%)
Avrupa	9.956	42,3
Asya/Pasifik	6.123	26,0
Orta/Güney Amerika	5.817	24,7
Kuzey Amerika	1.239	5,3
Afrika	244	1,0
Orta Doğu	160	0,7
Toplam	25.539	100,0

4.1.2. Dünya süs bitkileri ticareti

Kesme çiçek yetiştiriciliğinin dünyadaki tarihsel gelişimi süs bitkileri sektörünün gelişimiyle büyük ölçüde paralellik göstermiştir. Bu faaliyet alanı, ticari anlamda 20. yy.'ın başlarında önem kazanmaya başlamış, özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra bir çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülke için önemli bir ticari konuma gelmiştir (**Yazgan ve ark. 2005**).

Avrupa Birliği üye ülkeleri arasında en fazla süs bitkisi üretimi gerçekleştiren ülkeler Hollanda ve Almanya'dır. İkisi birlikte toplam üye ülkelerin üretiminin % 55,7'sini karşılamaktadırlar. Avrupa'daki üretimin büyük bir kısmı küçük çiçekli bitkiler oluşturmaktadır. Az bir miktar olsa da yapraklı bitki üretimi gerçekleştirilmektedir. Bitki üretimi için gerekli olan anaçlık materyalde ya ithalat yolu ile ya da Avrupa ülkelerin kendi üretimlerinden karşılanmaktadır (**Onay 2008**).

Dünya kesme çiçek ihracatçısı ülkeler ve ihracat değerleri çizelge 4.4.'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.4. Dünya kesme çiçek ihracatında önde gelen ülkeler ve ihracat değerleri(1000 \$)
(Babadoğan 2005)

Ülkeler	2000	2001	2002
Hollanda	2.003.393	1.997.277	2.108.453
Kolombiya	566.986	441.196	546.774
Kenya	144.441	165.336	209.695
Ekvator	215.414	197.956	155.446
Belçika	36.791	36.556	120.589
İsrail	102.292	112.873	119.985
İtalya	58.235	54.885	91.731
İspanya	77.407	78.620	88.614
Zimbabve	63.797	65.520	68.690
ABD	13.738	115.893	36.106
Tayland	50.042	43.775	22.066
Diğer	366.956	375.866	289.523
Dünya	3.685.754	3.685.754	3.857.672

Dünya üzerindeki 50'den fazla ülkede kesme çiçek üretimi yapıldığı bildirilmektedir. 1996 yılı itibariyle 8000 ha. alanın üzerindeki üretimiyle kuşkusuz Hollanda en önemli üretici ülkedir. Entansif üretimin en yoğun olarak yer aldığı Hollanda'da kapalı alanda üretim de çok önemli boyutlardadır. Latin Amerikan ülkelerinin çiçek üretimi konusunda yeterli bilgi bulunmamasına karşın, bu bölgedeki üretimin çok hızlı geliştiği bildirilmektedir. İklim şartlarının elverişli olması, yabancı sermaye ve teknoloji transfer hızının fazla olması bölgenin hem ABD'ye hem de AB'ye ihracat potansiyelini artırmaktadır. Bölgedeki en önemli üretici ve ihracatçı ülkeler Kolombiya ve Ekvator'dur (Babadoğan 2005).

Dünya kesme çiçek ticaretinin merkezi olarak bilinen Hollanda'nın ekonomisinde süs bitkileri sektörünün önemli bir yeri vardır. Süs bitkileri üretiminde kullanılan toplam 8.241 hektar alanda 6000 işletme, 50000 kişiye doğrudan istihdam sağlamakta ve 3 milyar euronun üzerindeki üretim değeri ile Avrupa'daki en büyük üretici ülke konumundadır. Toplam süs bitkileri üretiminin çoğunluğu kesme çiçek olmasına rağmen ülke, saksı bitkileri, çiçek tohum

ve soğanları, yeşil süs bitkileri vb. tüm çiçek üretiminde ve ticaretinde dünyada önemli konumdadır (**Bay 2006**).

Afrika kesme çiçek üretimi ile dünyadaki tüm profesyonel üretici ülkelere rakip durumundadır. Günümüzde Kenya, Afrika'daki en önemli kesme çiçek üreticisi ülke konumundadır. Kenya'yı Zimbabwe, Fas ve Güney Afrika takip etmektedir. Bunun yanı sıra, Zambiya, Malawi, Tanzanya ve Uganda umut vadeden ülkeler arasında gösterilmektedir. Asya bölgesindeki en önemli üretici ülkeler Japonya (iç pazara yönelik üretim yapılmaktadır), İsrail, Hindistan ve Tayland, Malezya, Kore ve Çin gibi Güneydoğu Asya ülkeleridir (**Babadoğan 2005**).

Kıtalar İtibariyle dünya kesme çiçek ithalat ve ihracatı çizelge 4.5.'de gösterilmektedir.

Çizelge 4.5. Kıtalar itibariyle dünya kesme çiçek ithalat ve ihracatı (**Anonim 2007b**)

Kıtalar	İthalat değer (Milyon Euro)	İhracat değer (Milyon Euro)
Avrupa	3.574	2.827
Amerika	820	1.000
Afrika	--	435
Asya	418	353
Diğerleri	530	540
Toplam	5.342	5.155

Dünya kesme çiçek ithalatı ülkeler itibariyle değerlendirildiğinde, 2004 yılı verilerine göre Birleşik Krallık en büyük ithalatçıdır. Birleşik Krallık'ı Almanya, ABD, Hollanda ve Fransa izlemektedir. Avrupa Birliği dünyanın en önemli kesme çiçek ithalatçısıdır. Toplam ithalatı 2004 yılında yaklaşık 3,1 milyar eurodur. Avrupa Birliği içinde Birleşik Krallık en büyük ithalatçıdır ve ithalatının çoğunu Hollanda'dan yapmaktadır. Avrupa Birliği dışından yapılan ithalatta en önemli tedarikçiler Kenya, İsrail, Kolombiya, Ekvador, Zimbabwe, Uganda, Tayland ve Zambia'dır.

Dünya kesme çiçek ihracatı ülkeler itibariyle değerlendirildiğinde, 2004 yılı verilerine göre Hollanda'nın en büyük ihracatçı ülke olduğu görülmektedir. Güney Amerika ülkeleri arasında Kolombiya ve Ekvador önemli ihracatçı ülkelerdir. En önemli ihraç pazarları Kuzey Amerika, en önemli ihraç ürünü ise güldür. Afrika ülkeleri arasında Kenya ve Zimbabwe önemli ihracatçılardandır. Bu ülkeler özellikle Avrupa pazarına ihracat yapmaktadır (**Anonim 2007b**).

Yılda 50 milyar \$'lık bir ticaret hacmine ulaşan, dünya süs bitkileri üretim ve ticareti içinde dış mekan bitkilerinin payı 7.6 milyar \$'dır (**Titiz ve ark. 2000**).

4.2. Türkiye Süs Bitkileri Üretimi ve Ticareti

4.2.1. Türkiye'de süs bitkileri sektörünün tarihsel gelişimi

Süs bitkileri, Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi belgesinde kırsal alanlarda tarımsal üretimin çeşitlendirmesi için bir faaliyet olarak bahsedilmektedir. Türkiye'de farklı türlerde toprak ve iklim koşulları bulunduğu için ülke bu üretim için oldukça uygundur. Özellikle Anadolu, gelişmiş koşullar altında üretilen pek çok süs bitkisinin ana kaynağıdır (**Anonim 2010c**).

Türkiye, süs bitkileri yetiştiriciliğinde uygun iklimsel ve coğrafi koşulları, pazar ülkelere yakınlığı ve ucuz işgücüne sahip olması gibi nedenlerle önemli avantajlara sahiptir. Türkiye'de ticari anlamda kesme çiçek üretimi, 1940'lı yıllarda İstanbul ve çevresinde başlamış, daha sonra Yalova da önemli bir üretim merkezi konumuna gelmiştir. 1985 yılından itibaren Antalya'dan yapılmaya başlayan kesme çiçek ihracatı, çiçek üretim alanlarını bu bölgede hızla artırmıştır. İhracata yönelik üretimin dolaylı yollarla teşvik edilmesi ve bitki materyali ithaline getirilen kolaylıklar, kesme çiçek üretim alanı ve miktarında önemli artışların ortaya çıkmasını sağlamıştır (**Anonim 2009b**).

1985 yılında iki önemli olay Türkiye süs bitkileri alt sektörüne etkide bulunmuştur. Birincisi Antalya'da İsrail teknolojisi ile 40 dekar alanda kurulan kesme çiçek seralarından kesme çiçek ihraç edilerek 1 milyon \$ gelir elde edilmiştir. Bu durum Türkiye'de bazı düşünceleri değiştirmiş "Çiçek lüks tüketimdir, olmasa da olur" düşüncesi yıkılmıştır. 1985 yılının ikinci olayı, saksı çiçeği ithalatının serbest bırakılması ile Türk tüketicisinin o güne kadar sınırlı sayıda olan türler dışında dünyanın en güzel saksı çiçekleri ile tanışması olmuştur. Çok değişik ithal saksı çiçekleri satışı, iç piyasada kesme çiçek satışlarını önemli şekilde azaltmıştır. Bu durum 1990 yılına kadar devam etmiş, 1990 yılından sonra sınır ticareti ile Bulgaristan, Romanya ve Rusya'ya yapılan ihracat özellikle kesme çiçek üretimini tekrar canlandırmıştır (**Yazgan ve ark. 2005**).

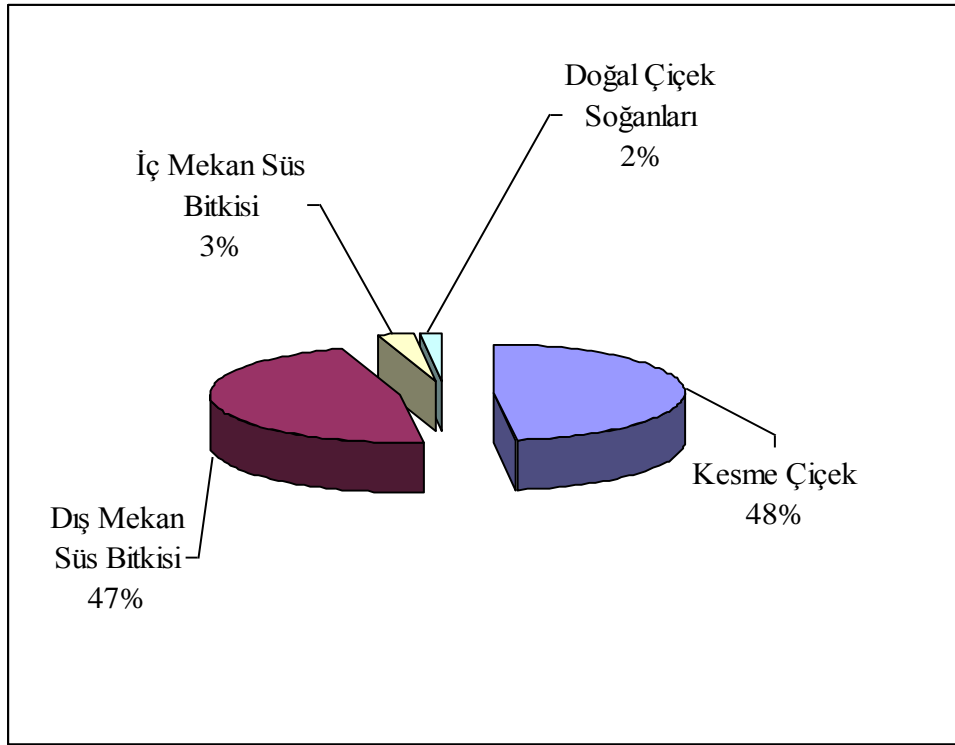
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın süs bitkileri ile ilgilenmesi de 1985 yılından sonra daha hızlanmıştır. 1985 yılına kadar, süs bitkileri faaliyetleri çiçek soğanı ihracatı ile sınırlı

kalmış ve süs bitkisi olarak da çiçek soğanları ön planda tutulmuştur. Çiçekçilik Kooperatifleri Sanayi ve Ticaret Bakanlıklarına bağlı olduğu için çiçek üreticilerinin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile ilişkileri en az düzeyde kalmıştır. 1985 yılından sonra kesme çiçek ihracatı ve çeşitli süs bitkileri ithalat izinleri Tarım ve Köyişleri Bakanlığından alınmaya başlayınca, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı konu ile daha fazla ilgilenmeye başlamış ve bu ilgi giderek artmıştır (**Yazgan ve ark. 2005**).

4.2.2. Türkiye süs bitkileri üretimi

Türkiye’de 28 ilde süs bitkileri üretimi yapılmaktadır. Üretimin en fazla yapıldığı iller sırasıyla İzmir, Antalya, Yalova ve İstanbul’dur. Özellikle Marmara Bölgesi(ekolojik açıdan uygun olması ve büyük metropollere yakınlığından pazarlama sorunu fazla bulunmadığı için süs bitkileri üretiminin en yoğun olduğu bölgedir.) ve Ege Bölgesinde (İstanbul, Yalova, İzmir, Aydın) yapılan kesme çiçek üretimi genellikle iç pazara yöneliktir. Antalya bölgesinde ise çoğunluğu seralarda olmak üzere yüksek kaliteli ve ihracata yönelik üretim yapılmaktadır. Türkiye süs bitkileri üretimi itibariyle dünya üretiminde yaklaşık binde 7’lik bir paya sahiptir (**Anonim 2009b**).

Türkiye süs bitkileri üretiminin % 48’ini kesme çiçek, % 47’sini dış mekân bitkileri, %3’ünü iç mekân bitkileri, % 2’sini ise çiçek soğanları oluşturmaktadır. Bu tablo şekil 4.1.’de gösterilmektedir. Toplam üretimin % 39’u seralarda, % 61’ i ise açık alanda yapılmaktadır (**Onay 2008**).

Şekil 4.1. Türkiye’de süs bitkileri sektörünün oranları (Onay 2008)

2005 yılında Türkiye’de toplam 1.200 ha alanda kesme çiçek üretimi yapılmaktadır. Örtü altı alan üretim alanının üçte ikisini oluşturmaktadır. Seralarda yapılan üretimin büyük çoğunluğu ihracata yöneliktir. Ülkemizde kesme çiçek üretimi Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgelerinde yer alan mikroklimatik alanlarda yoğunlaşmaktadır. Ayrıca kıyı bölgelerinden içerde yayla kesimlerinde yaz aylarında yüksek kaliteli karanfil ağırlıklı üretim de yapılmaktadır. Bu sayede yılın 10 ayı karanfil üretilebilmektedir. Kesme çiçek üretimi yapısal özellikleri açısından, işçilik yoğun bir tarımsal üretim biçimidir ve az yatırımla çok istihdam yaratan bir alandır. Özellikle iç tüketime yönelik üretim yapan işletmeler büyük ölçüde aile işletmeleri olup, aile bireylerine iş yaratmaktadır (Anonim 2009b).

Ülkemiz 2004 yılı illere göre süs bitkileri üretimi yapılan alanlar çizelge 4.6.’da, Ülkemiz illere göre 2004 yılı süs bitkileri üretimi yapılan alanlar çizelge 4.7’de gösterilmiş olup, en fazla üretim 1651,4 dekar üretim alanıyla İsparta’da yapılmaktadır. Ülkemizde illere göre 2007 yılı süs bitkisi üretim alanları ve miktarları çizelge 4.8’de gösterilmektedir.

Çizelge 4.6. İllere göre süs bitkileri üretimi yapılan alanlar (2004 yılı) (Anonim 2010c)

İl	Toplam süs bitkileri üretim alanı (hektar)
Adana	34,5
Adıyaman	2,1
Afyon	70,5
Amasya	0,1
Ankara	17,1
Antalya	503,3
Aydın	14,5
Balıkesir	19,9
Burdur	404,7
Bursa	133,6
Eskişehir	4,9
Hatay	1,0
İsparta	1.651,4
Mersin	26,6
İstanbul	36,3
İzmir	486,8
Kocaeli	21,9
Konya	12,5
Manisa	179,4
Muğla	3,7
Ordu	0,3
Samsun	2,9
Trabzon	0,3
Ş.urfa	1,0
Yalova	274,5
Türkiye	3.903,8

Çizelge 4.7. Ülkemizde illere göre süs bitkisi üretim alanları ve miktarları 2007 yılı (Onay 2008)

İL	Üretim yerleri		Üretim rakamları			
	Kapalı alan (m ²)	Açık alan (m ²)	İç mekan (adet)	Dış mekan (adet)	Kesme çiçek (adet)	Çiçek soğanı (adet)
ADANA	158.300	138.730	2.529.600	2.581.400	16.000	60.000
ADYAMAN	Süs bitkisi üretimi yok					
AFYONKARAHİSAR	320	3.700	500	48.000	0	0
AĞRI	Süs bitkisi üretimi yok					
AKSARAY	Süs bitkisi üretimi yok					
AMASYA	Süs bitkisi üretimi yok					
ANKARA	51.010	158.460	522.200	9.352.000	122.250	1.410.750
ANTALYA	2.261.999	663.530	321.000	14.334.850	230.264.500	271.200
ARDAHAN	Süs bitkisi üretimi yok					
ARTVİN	Süs bitkisi üretimi yok					
AYDIN	47.800	281.650	9.000	502.450	724.500	0
BALIKESİR		386.536	0	0	0	5.250.000
BARTIN	50	1.450	0	4.000	0	0
BATMAN	Süs bitkisi üretimi yok					
BAYBURT	Süs bitkisi üretimi yok					
BİLECİK		9.000		16.000		
BİNGÖL	Süs bitkisi üretimi yok					
BİTLİS	Süs bitkisi üretimi yok					
BOLU	Süs bitkisi üretimi yok					
BURDUR	16				1.760.000	
BURSA	37.100	2.683.406	1.529.500	5.690.100	200.000	200.000
ÇANAKKALE	1.500	24.500	200	32.000	55.000	0
ÇANKIRI	Süs bitkisi üretimi yok					
ÇORUM	Süs bitkisi üretimi yok					
DENİZLİ	950	85.600	0	208.000	0	0
DİYARBAKIR	360	30.000		100.000		11.000
DÜZCE	2.000	149.255	0	324.690	0	0
EDİRNE	Süs bitkisi üretimi yok					
ELAZIĞ	7.457	125.000	0	2.470.250	301.000	3.300
ERZİNCAN	Süs bitkisi üretimi yok					
ERZURUM	Süs bitkisi üretimi yok					
ESKİŞEHİR	10.950	109.582	0	789.300	0	33.000
GAZİANTEP	Süs bitkisi üretimi yok					
GİRESUN	940	2.000	40.000	6.000		2.000
GÜMÜŞHANE	Süs bitkisi üretimi yok					
HAKKARİ	Süs bitkisi üretimi yok					
HATAY	13.185	48.600	500	238.500	976.000	0
İĞDIR	Süs bitkisi üretimi yok					
ISPARTA	392.500	16.000	0	20.010.000	22.765.000	0
İSTANBUL	23.173	433.799	390.500	1.617.755	414.000	0
İZMİR	209.054	581.750	135.500	8.553.580	223.130.600	0
KAHRAMANMARAŞ	Süs bitkisi üretimi yok					
KARABÜK	200		500	1.000		
KARAMAN		48.050	0	863.361	138.000	191.140

Çizelge 4.7. Ülkemizde illere göre süs bitkisi üretim alanları ve miktarları 2007 yılı (Onay 2008) (devam)

İL	Üretim yerleri		Üretim rakamları			
	Kapalı alan (m ²)	Açık alan (m ²)	İç mekan (adet)	Dış mekan (adet)	Kesme çiçek (adet)	Çiçek soğanı (adet)
KARS	Süs bitkisi üretimi yok					
KAYSERİ	Süs bitkisi üretimi yok					
KIRIKKALE	Süs bitkisi üretimi yok					
KIRKLARELİ	1.100	70.500	0	40.000	2.000	5.000
KIRŞEHİR	Süs bitkisi üretimi yok					
KİLİS	Süs bitkisi üretimi yok					
KOCAELİ	1.920	173.200	5.750	94.000	0	2.853.800
KONYA		109.600	0	71.000	0	0
KÜTAHYA	8.700	1.300	140.000	7.000	2.000	0
MALATYA	3.268	22.050	18.000	52.000	234.850	15.000
MANİSA	27.815	42.920	30.700	2.848.676	0	0
MARDİN		135.000		890.000		
MERSİN	223.518	108.050	692.637	605.910	9.949.500	4.200.000
MUĞLA	21.734	467.280	21.450	255.030	0	0
MUŞ	Süs bitkisi üretimi yok					
NEVŞEHİR	Süs bitkisi üretimi yok					
NİĞDE	Süs bitkisi üretimi yok					
ORDU	3.000				400.000	
OSMANIYE	3.000	5.000	9.500	6.000	48.000	0
RİZE	600	12.000		16.450		
SAKARYA	40.400	5.054.300	0	7.099.240	0	4.697.000
SAMSUN	24.835	47.000	28.000	1.724.000	1.407.500	826.500
SİİRT	Süs bitkisi üretimi yok					
SİNOP	Süs bitkisi üretimi yok					
SİVAS		27.000	0	9.460	0	0
ŞANLIURFA	10.000	0	239.400	0	0	0
ŞIRNAK	Süs bitkisi üretimi yok					
TEKİRDAĞ		13.000		16.000		
TOKAT	8.990	55.100	16.325	420.163	10.100	116.020
TRABZON	4.640	7.100	121.880	6.900	0	774.710
TUNCELİ	Süs bitkisi üretimi yok					
UŞAK	Süs bitkisi üretimi yok					
VAN	4.000.000					
YALOVA	806.100	1.287.200	14.427.000	49.086.726	12.262.000	0
ZONGULDAK	4.150	15.730	500	319.103	0	0
TOPLAM	8.404.490	13.621.828	21.213.817	130.832.231	506.757.700	13.601.450

Türkiye’de 2005 yılında toplam 3.930 ha. alan da süs bitkileri üretimi yapılmaktadır. Üretim alanlarının yıllara göre değişimi çizelge 4.8’de gösterilmiştir. 2000-2001 sezonunda toplam 1.392 ha olan süs bitkileri üretim alanı, 2004-2005 sezonunda 3.930 hektara yükselmiştir (**Anonim 2009b**).

Çizelge 4.8. Türkiye süs bitkileri üretim alanları (hektar) (**Anonim 2009b**)

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005
KESME ÇİÇEKLER	758	1.036	1.145	1.198	1.200
İÇ MEKAN BİTKİLER	38	79	57	73	167
DIŞ MEKAN BİTKİLER	584	723	918	1.193	2.337
SOĞANLI RİZOMLU BİTKİLER	11	19	51	54	226
TOPLAM	1.392	1.858	2.172	2.519	3.930

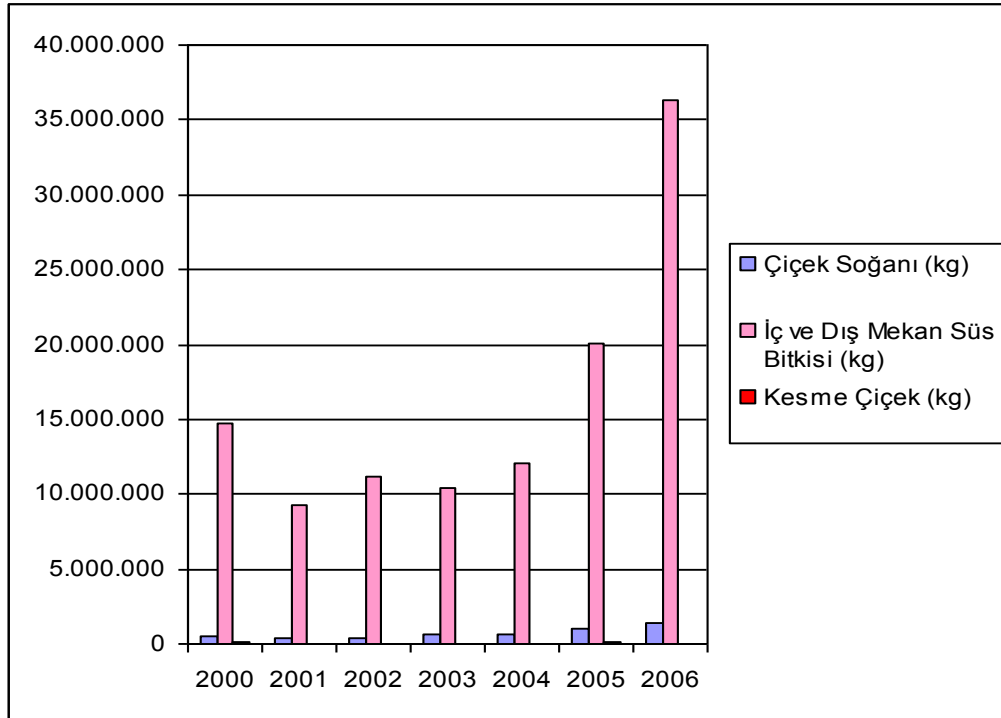
4.2.3. Türkiye süs bitkileri ticareti

Son yıllarda süs bitkileri sektöründe üretim materyali sorunu ve üretim niteliğinin istenilen seviyeye ulaştırılmamış olması, sektörü büyük ölçüde ithalata yöneltmiştir. İthalatta en büyük payı dış mekân süs bitkileri almaktadır. Bunun nedeni ise yerel yönetimlerin ve tüketicinin tercihinin daha çok boylu bitki üzerinde yoğunlaşmasıdır. Kesme çiçek de ise, ithalat oranı ihracat oranına göre oldukça düşük olmakla birlikte son yıllarda sektörün bu kısmında da büyük ithalat artışı görülmektedir. Bu artış üretim materyalinin temininde çekilen güçlükten kaynaklanmaktadır. İç mekân süs bitkileri içinde aynı durum geçerlidir. Üretim materyali olarak kullanılan fideler ile üretimi zor olan bazı türlerde ithalat yapılması kaçınılmaz olmuştur. Fakat son yıllarda doku kültürü ile üretim konusundaki gelişmelerin yakın gelecekte ithalatın hızını keseceği düşünülmektedir. Çiçek soğanlarında ise ithalat daha çok yurt dışında kültüre alınmış türler için yapılmakta olup, marketlerde ve seralarda paketler halinde ev bahçeleri ve balkonlar için pazarlanmaktadır (**Onay 2008**).

Ülkemiz 2000-2006 yılları arası süs bitkileri ithalat miktarları çizelge 4.9’da gösterilmektedir.

Çizelge 4.9. Süs bitkileri ithalat miktarları (kg) (Onay 2008)

YILLAR	Çiçek Soğanı (kg)	İç ve dış mekân süs bitkisi (kg)	Kesme çiçek (kg)
2000	485.183	14.676.052	116.341
2001	329.442	9.248.006	45.940
2002	407.299	11.144.761	24.932
2003	691.605	10.447.141	32.169
2004	686.337	12.036.300	42.878
2005	960.764	20.108.604	72.546
2006	1.403.230	36.265.410	57.638

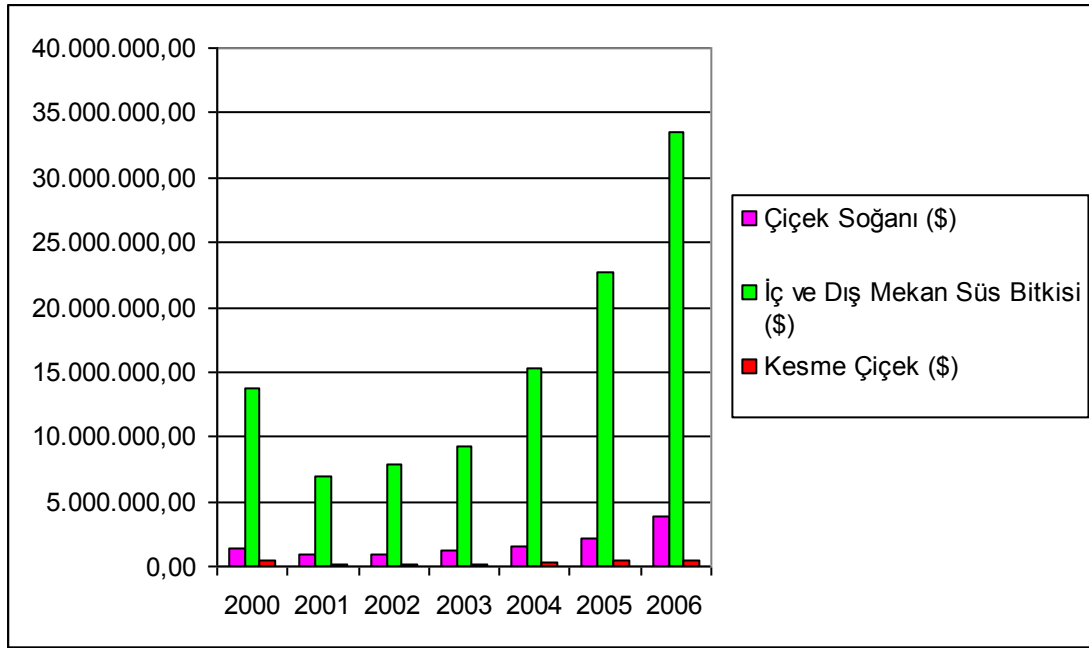

Şekil 4.2. Süs bitkileri ithalat miktarları (kg) (Onay 2008)

Ülkemiz 2000-2006 yılları arası süs bitkileri ithalat değerleri çizelge 4.10 ve şekil 4.3'de gösterilmektedir.

Çizelge 4.10. Süs bitkileri ithalat değerleri (\$) (Onay 2008)

Yıllar	Çiçek soğanı (\$)	İç ve dış mekan süs bitkisi (\$)	Kesme çiçek (\$)
2000	1.324.872,00	13.816.608,00	531.192,00
2001	993.657,00	6.941.118,00	146.218,00
2002	860.949,00	7.809.549,00	125.688,00
2003	1.299.495,00	9.340.831,00	157.767,00
2004	1.513.811,00	15.302.982,00	308.010,00
2005	2.211.009,00	22.691.008,00	426.284,00
2006	3.916.287,00	33.498.625,00	419.996,00

Şekil 4.3. Süs bitkileri ithalat değerleri (\$) (Onay 2008)

2003 yılında Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Üretim Genel Müdürlüğünce süs bitkisi ithalat izni verilen bitki adedi 31.789.621'dir (Güzelmansur 2006).

Süs bitkileri sektörü küçük bir sektör olmasına rağmen dış ticaret potansiyeli büyüktür. Ülkemizde henüz 20 yıllık bir geçmişi olan süs bitkileri sektörünün ihracatı bugün başladığı çizgiden oldukça ileri seviyelere ulaşmıştır (Anonim 2009b).

Türkiye'nin süs bitkileri ihracatı 2008 yılında 45,5 milyon dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin süs bitkileri ihracatında görülen düzenli artışın nedenleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Sprey karanfilinin güney Akdeniz sahil şeridinde ek ışıklandırma ve ek ısıtma ihtiyacı olmaksızın kış boyunca üretilebilmesi
- İhracatçı firmalarının çoğunun yatırım yapmaya niyetli güçlü firmalardan oluşması
- 1990–1995 yılları arasında sera yatırımlarına verilen % 25'lik KKDF teşviki
- Sektörde sözleşmeli üretici modelinin yaygınlaşması
- Hedef pazarlara yakınlık

Antalya'da gelişen süs bitkileri ihracatı diğer bölgelerde de artış göstermeye başlamıştır. Yayla şartlarında yaz üretimine geçilmesi ile yıl boyu kesintisiz ihracat yapılmaya başlanmıştır (**Anonim 2009b**).

Ülkemiz illere göre kesme çiçek ve süs bitkileri ihracatı çizelge 4.11'de gösterilmektedir.

Çizelge 4.11. Türkiye illere göre kesme çiçek ve süs bitkileri ihracatı (**Anonim 2009b**).

İLLER	KESME ÇİÇEK İHRACATI (\$)	PAY %
ANTALYA	20.963.450	86
İSTANBUL	8.866	0
İZMİR	2.610.671	11
YALOVA	422.940	2
İSPARTA	63.600	0
DİĞER İLLER	287.038	1
TOPLAM	24.356.565	100
İLLER	SÜS BİTKİLERİ İHRACATI (\$)	PAY %
ANTALYA	27.499.527	60
İSTANBUL	4.553.534	10
İZMİR	3.635.404	8
YALOVA	2.764.077	6
İSPARTA	65.546	0
DİĞER İLLER	6.981.586	15
TOPLAM	45.499.674	100

2008 yılı istatistiklerine göre Türkiye'nin süs bitkileri ihracatının % 60'ı Antalya'dan yapılmaktadır. Antalya'dan sonra sırasıyla İstanbul (% 10), İzmir (% 8) ve Yalova (% 6) süs bitkileri ihracatında önemli illerimizdir. Isparta, Burdur ve Korkuteli bölgelerinde yapılan yayla üretimi nedeniyle ihracat sezonu 7 aydan 10 aya çıkmıştır. Türkiye'den bugün yaklaşık 35 ülkeye süs bitkileri ihracatı yapılmaktadır. Süs bitkileri ihracatında en önemli pazarlarımız

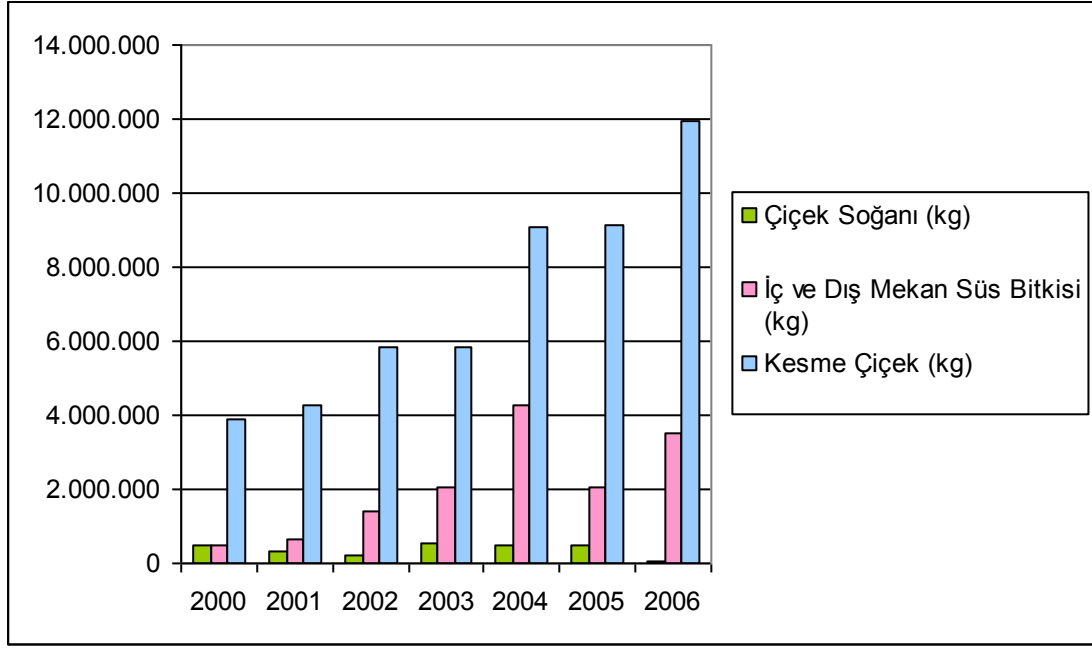
Hollanda, İngiltere, Almanya, Rusya Federasyonu ve Ukrayna'dır. Kesme çiçek ihracatında Hollanda, İngiltere, Almanya, Rusya ve Ukrayna, canlı bitkiler ihracatında da Türkmenistan, K.K.T.C. ve Macaristan önemli pazarlardır (**Anonim 2009b**).

Türkiye'nin kesme çiçek ihracatında görülen artışın en önemli nedeni dış pazarda yapılan tanıtım faaliyetleridir. Son dönemde fuar katılımları, alım heyetleri ve çeşitli diğer etkinliklerle Türk çiçeği tanınmaya ve yeni alıcılara ulaşmaya başlamıştır. Dünya istatistiklerine bakıldığında Türkiye, 2003 yılında dünya süs bitkileri ihracatında 24. sırada yer almaktadır. Canlı bitkiler ihracatımızda önemli pazarlar Almanya, Hollanda ve Türkmenistan'dır. Son yıllarda yosunlar ve ağaç dalları grubunda yer alan çelenklerin ihracatında da artış görülmektedir. Noel dönemlerine yönelik yeşilliklerden oluşan çelenk yapımı yeni bir tur olarak üretilmeye ve ihraç edilmeye başlanmıştır. Çelenk ihracatında önemli pazarlarımız Hollanda ve Almanya'dır (**Anonim 2009b**).

Ülkemiz 2000-2006 yılları arasında süs bitkileri ihracat miktarları çizelge 4.12 ve Şekil 4.4'de, ihracat değerleri ise çizelge 4.13 ve şekil 4.5'de gösterilmekte olup, çiçek soğanı ihracatında 2006 yılı itibarıyla büyük düşüş, diğerlerinde ise büyük miktarlarda artış görülmektedir.

Çizelge 4.12. Süs bitkileri ihracat miktarları (kg) (**Onay 2008**)

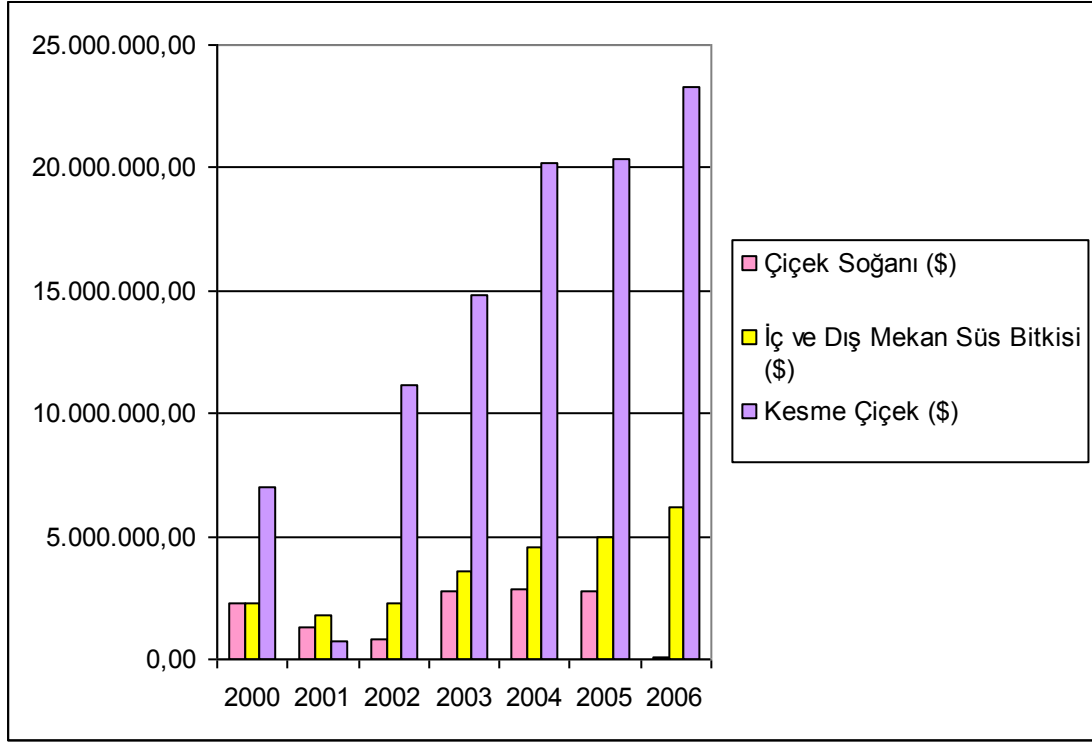
Yıllar	Çiçek soğanı (kg)	İç ve dış mekan süs bitkisi (kg)	Kesme çiçek (kg)
2000	466.786	502.553	3.904.684
2001	309.702	644.232	4.261.914
2002	238.934	1.395.022	5.864.456
2003	539.546	2.070.542	5.864.456
2004	508.370	4.251.503	9.083.928
2005	466.466	2.074.912	9.155.316
2006	27.748	3.536.042	11.930.069

Şekil 4.4. Süs bitkileri ihracat miktarları (kg) (Onay 2008)

Çizelge 4.13. Süs bitkileri ihracat değerleri (\$) (Onay 2008)

Yıllar	Çiçek soğanı (\$)	İç ve dış mekan süs bitkisi (\$)	Kesme çiçek (\$)
2000	2.305.939,00	2.259.875,00	6.998.248,00
2001	1.319.008,00	1.793.602,00	750.215,00
2002	836.605,00	2.305.003,00	11.150.834,00
2003	2.789.704,00	3.566.427,00	14.856.246,00
2004	2.837.651,00	4.579.329,00	20.170.343,00
2005	2.747.802,00	4.996.260,00	20.397.089,00
2006	52.791,00	564.491,00	23.326.141,00

Şekil 4.5. Süs bitkileri ihracat değerleri (\$) (Onay 2008)

Ülkemizin Ülkelere göre süs bitkisi ihracatı çizelge 4.14'de gösterilmekte olup, en fazla ihracat Hollanda ve İngiltere'ye yapılmaktadır.

Çizelge 4.14. Ülkelere göre süs bitkisi ihracatı (2008) (Anonim 2009b)

ÜLKE ADI	DEĞER (1.000 \$)
Hollanda	8.876
İngiltere	8.266
Almanya	5.836
Rusya Federasyonu	3.927
Ukrayna	3.907
Romanya	3.235
Türkmenistan	1.802
Irak	1.593
K.K.T.C	1.341
Azerbaycan-Nahçıvan	1.270
Bulgaristan	1.036
Macaristan	797
A.B.D.	756
Yunanistan	602
Japonya	334
Diğer ülkeler	1.911
Toplam	45.499

Dünya süs bitkileri ihracatında Türkiye'nin yeri Çizelge 4.15'de gösterilmekte olup, dünya süs bitkileri ihracatında ülkemiz 23.952.000 \$ ihracat değeriyle 24. sıradadır.

Çizelge 4.15. Dünya süs bitkileri ihracatında Türkiye'nin yeri (Anonim 2009b)

ÜLKE ADI	DEĞER (\$)
Hollanda	4.665.501
İtalya	510.087
Danimarka	502.996
Kolombiya	447.324
Kanada	338.158
Belçika	329.437
Almanya	324.295
Kenya	242.307
İspanya	208.992
Fransa	188.305
Ekvador	179.433
İsrail	157.702
Kosta Rika	137.033
ABD	78.689
Guatemala	59.736
Zimbabve	57.748
Polonya	57.019
Birleşik Krallık	55.367
Çin	53.481
Meksika	51.740
Güney Afrika	42.252
Tayland	31.222
Uganda	24.371
Türkiye	23.952
Tayvan	23.234
Toplam	9.067.821

Kesme çiçek sektörü mal grubu bazında Türkiye ihracat rakamları, çizelge 4.16.'da gösterilmektedir. Türkiye'nin 2010 yılı ilk 6 ayında süs bitkileri toplamında 33 milyon dolarlık ihracat gerçekleşmiş olup, bu rakam geçen yılın aynı dönemine göre % 20,14'lük bir artışı göstermektedir.

Çizelge 4.16. Kesme çiçek sektörü mal grubu bazında Türkiye ihracatı
01 Ocak - 30 Haziran 2009 / 01 Ocak - 30 Haziran 2010 (Anonim 2010d)

MAL GRUBU	2009	2010	FOB değişim %
	FOB USD	FOB USD	
1- SÜS BİTKİLERİ	27.492.615,09	33.030.624,73	20,14
1a- ÇİÇEK SOĞANLARI	304.004,91	98.286,05	-67,60
1b- YUMRU HALİNDE DOĞAL ÇİÇEK SOĞANLARI	238.551,15	63.384,15	-73,43
1c- SÜRGÜN VERMİŞ VEYA ÇİÇEKLENMİŞ DOĞAL ÇİÇEK SOĞANLARI	65.403,70	34.901,90	-46,68
2- CANLI BİTKİLER	10.209.638,63	13.453.192,87	31,77
2a- ÇELİK VE FİDELER	1.052.438,29	1.726.522,13	64,05
2b- AĞAÇLAR ÇALILAR VE DALLARI	8.075.336,50	10.018.796,10	24,78
2c- ODA BİTKİLERİ	981.063,04	707.874,64	-27,91
3- KESME ÇİÇEKLER	15.337.090,60	17.626.729,76	14,93
3a- TAZE KESME ÇİÇEKLER	15.279.594,20	17.570.593,57	14,99
3b- TAZE OLMAYAN KURUTULMUŞ BOYANMIŞ İŞLEM GÖRMÜŞ DİĞER ÇİÇEKLER	57.496,40	56.136,09	-2,37
4- YOSUN VE AĞAÇ DALLARI	1.641.880,95	1.852.416,05	12,82
4a- YOSUNLAR VE LİKENLER	888.938,42	612.042,57	-31,15
4b- ORMAN AĞAÇ DALLARI KOZALAKLAR VB.	0,00	0,00	-
4c-ÇELENK VE BUKET YAPMAYA ELVERİŞLİ MALZEMELER	752.942,53	1.240.373,08	64,74

4.3. Bursa İli Süs Bitkileri Üretimi ve Ticareti

Bursa ili son yıllarda sanayi alanında göstermiş olduğu atılımı yanında, tarım alanında da meyvecilik sektörü yanında süs bitkilerinde de atılım göstermiş ve 2006 yılı itibariyle kayıtlı 39.038.737 adet toplam fidan üretimi içerisinde 2.137.350 adet süs bitkileri fidanı üretimi gerçekleştirmiştir.

4.3.1. Bursa ili süs bitkileri üretimi

Bursa ili 2002 yılı merkez ve ilçeleri süs bitkileri üretimi çizelge 4.17.'de gösterilmiş olup, anılan yılda en fazla üretim Orhangazi ilçesinde 3.750.000 adet ile gladiolus'da gerçekleştirilmiştir. Bursa ili 2005 yılı merkez ve ilçeleri süs bitkileri üretimi çizelge 4.18'de gösterilmektedir.

Çizelge 4.17. Bursa ili 2002 yılı merkez ve ilçeleri süs bitkileri üretimi (Anonim 2002)

Türü	İlçesi	Üretim yeri	Metrekare	Adet
<i>Gypsophilla</i>	Orhangazi	Plastik sera	400	1.400
<i>Gladiolus</i> sp.	Orhangazi	Açık alan	150.000	3.750.000
<i>Chrysanthemum</i> sp.	Orhangazi	Açık alan	3.000	9.000
<i>Chrysanthemum</i> sp.	Orhangazi	Plastik sera	2.000	6.000
<i>Chrysanthemum</i> sp.	Merkez	Plastik sera	300	2.500
<i>Lilium</i>	Orhangazi	Plastik sera	2.000	10.000
<i>Lilium</i>	Orhangazi	Açık alan	12.000	120.000
Mevsimlik çiçek	Merkez	Plastik sera	3.000	130.000
Muh. dış mekan	Merkez	Açık alan	29.500	23.750
<i>Tulipa</i>	M. Kemal paşa	Yüksek tünel	400	20.000
<i>Rosa</i> sp.	Gürsu	Açık alan	28.000	20.000
<i>Rosa</i> sp.	Gürsu	Plastik sera	2.000	10.000
<i>Rosa</i> sp.	Kestel	Cam sera	1.500	7.500
<i>Rosa</i> sp.	Orhangazi	Plastik sera	3.000	2.000
Yörtücü ve çalı bit.	Merkez	Plastik sera	2.000	40.000
<i>Cyclamen</i> sp.	Merkez	Plastik sera	2.000	9.000
<i>Primula</i> sp.	Merkez	Plastik sera	2.000	20.000

Çizelge 4.18. Bursa ili 2005 yılı merkez ve ilçeleri süs bitkileri üretimi (Anonim 2005)

Türü	İlçesi	Üretim yeri	Metrekare	Adet
Dış mekan	Merkez	Açık alan	208.700	180.000
Dış mekan	Merkez	Cam sera	500	350
Dış mekan	Merkez	Plastik sera	4.600	3.600
Dış mekan	Gürsu	Açık alan	570.000	700.000
Dış mekan	Kestel	Açık alan	1.700.000	1.250.000
Dış mekan	Yenişehir	Açık alan	170.000	410.000
<i>Fujer(Nephrolepsis)</i>	Gemlik	Plastik sera	42	85
<i>Begonia</i>	Gemlik	Plastik sera	125	250
<i>Hypoestes</i>	Gemlik	Plastik sera	225	450
<i>Dracaena</i>	Gemlik	Plastik sera	40	80
<i>Impatiens walleriana</i>	Gemlik	Plastik sera	25	70
<i>Pelargonium domesticum</i>	Gemlik	Plastik sera	150	300
<i>Pelargonium peltatum</i>	Gemlik	Plastik sera	100	200
<i>Melissa</i> sp.	Gemlik	Plastik sera	20	40
<i>Hibiscus rosa-chinensis</i>	Gemlik	Plastik sera	35	70
<i>Lilium candidum</i>	Gemlik	Plastik sera	60	100
<i>Lilium candidum</i>	Orhangazi	Açık alan	11.000	119.000
<i>Lilium candidum</i>	Orhangazi	Plastik sera	2.000	10.000
<i>Orchidaceae</i>	Gemlik	Plastik sera	30	30
<i>Gypsophilla</i>	Orhangazi	Plastik sera	500	1.500
<i>Chrysanthemum</i> sp.	Orhangazi	Plastik sera	1.900	5.500
<i>Chrysanthemum</i> sp.	Orhangazi	Açık alan	4.000	10.000
<i>Chrysanthemum</i> sp.	Gemlik	Plastik sera	800	400
<i>Chrysanthemum</i> sp.	Merkez	Plastik sera	320	2.500
<i>Tulipa</i> sp.	M. k. paşa	Yüksek tünel	400	20.000
<i>Rosa</i> sp	Merkez	Açık alan	1.000	4.500
<i>Rosa</i> sp.	Merkez	Plastik sera	640	1.500
<i>Rosa</i> sp.	Gemlik	Plastik sera	250	700
<i>Rosa</i> sp.	Gürsu	Plastik sera	2.000	10.000
<i>Rosa</i> sp.	Gürsu	Açık alan	30.000	25.000
<i>Cheiranthus cheiri</i>	Orhangazi	Plastik sera	3.000	36.000
Muhtelif iç mekan bitkiler	Merkez	Plastik sera	2.040	1.500
Mevsimlik bitkiler	Merkez	Plastik sera	1.940.000	95.000
<i>Gladiolus</i> sp.	Orhangazi	Plastiksera	150.000	3.750.000

Bursa ilinin 2005–2006 yılı fidan üretimi çizelge 4.19’da gösterilmiş olup 2005-2006 yılı itibariyle süs bitkileri alanında en fazla üretim Kestel ilçesinde gerçekleşmiştir.

Çizelge 4.19. Bursa ili 2005–2006 yılı fidan üretimi (**Anonim 2006b**)

İlçe	Dİğer	Kavak	Orman	Süs bitkisi	Toplam
Merkez	1.437.180	182.000	5.000	344.000	1.968.180
Kestel	2.635.810	419.100	285.300	1.144.550	4.484.760
İnegöl	14.536.385	194.040	--	16.750	14.747.175
İzmit	1.806.760	--	500	--	1.807.260
Gemlik	15.000	--	--	5.000	20.000
Orhangazi	12.836.800	--	15.000	--	12.851.800
Görsu	984.670	73.950	--	348.050	1.406.670
Yenişehir	176.200	--	--	250.000	426.200
Mudanya	153.300	--	15.000	34.000	202.300
M. K. Paşa	1.030.912	--	--	--	1.030.912
Karacabey	85.000	--	--	--	85.000
Keles	8.480	--	--	--	8.480
Toplam	35.711.997	869.090	320.300	2.137.350	39.038.737
%	91,5	2,2	0,8	5,5	100

Bursa İli 2006 yılı dış mekan süs bitkileri üretim alanı ilçeler toplamında çizelge 4.20’de gösterilmiş olup, en çok ekiliş ve üretim yapılan Kestel ilçesi olmuştur.

Çizelge 4.20. Bursa ili ilçeler bazında dış mekan süs bitkileri üretim alan ve miktarları (**Anonim 2006b**)

İlçeler	Açık alan yetiştiriciliği		Örtü altı yetiştiriciliği			
	Ekiliş Metrekare	Üretim Adet	Cam sera		Plastik sera	
			Ekiliş	Üretim	Ekiliş	Üretim
Merkez	208.700	180.000	500	350	4.600	3.600
Görsu	570.000	700.000	--	--	--	--
Kestel	1.700.000	1.250.000	--	--	--	--
Yenişehir	170.000	410.000	--	--	--	--
Toplam	2.648.700	2.540.000	500	350	4.600	3.600

Bursa İli 2006 yılı iç mekan süs bitkileri üretim alanları ve miktarları ilçeler toplamında çizelge 4.21’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.21. Bursa ili ilçeler bazında iç mekan süs bitkileri üretim alan ve miktarları (Anonim 2006b)

İlçeler	Açık alan yetiştiriciliği		Örtü altı yetiştiriciliği			
	Ekiliş Metrekare	Üretim adet	Cam sera		Plastik sera	
			Ekiliş	Üretim	Ekiliş	Üretim
Merkez	1.000	4.500	--	--	4.940.000	100.500
Gürsu	600.000	725.000	--	--	2.000	10.000
Orhangazi	165.000	4.940.000	--	--	7.400.000	53.000
Gemlik	--	--	--	--	1.140.000	1.230
M. K. Paşa	--	--	--	--	400	20.000
Toplam	766.000	5.669.500	--	--	15.880.000	184.730

4.3.2. Bursa ili süs bitkileri ticareti

Kestel Süs Bitkileri Meyva Fidancılığı Üretim ve Pazarlama Kooperatifi aracılığıyla, kooperatif üyesi 32 üretici tarafından, resmi kuruluşlara gerçekleştirilen 2005 yılı süs bitkileri satış miktarları çizelge 4.22’de gösterilmiştir. Resmi kuruluşlar fatura talep ettiklerinden üyeler satışlarını kooperatif aracılığıyla gerçekleştirmektedirler. Diğer özel kişi ve kuruluşlara, kooperatif aracılığı olmadan üyeler bizzat kendileri satış yapmaktadırlar.

Çizelge 4.22. Kestel Süs Bitkileri Üretim ve Satış Kooperatifi aracılığıyla satılan süs bitkisi miktarları (Tezel 2006)

Cinsi	Miktarı (Adet)	Cinsi	Miktarı (Adet)
<i>Acer</i> spp.	955	<i>Rosa damascena</i>	50
<i>Cupressus</i> spp.	970	<i>Hydrangea macrophylla</i>	5
<i>Cedrus</i> spp.	650	<i>Picea pungens</i>	5
<i>Sophora japonica</i>	50	<i>Platanus</i> spp.	67
<i>Robinia pseudoacacia</i>	1.035	<i>Cupressocyparis leylandii</i>	180
<i>Acacia</i> spp	440	<i>Prunus cerasifera pissardi nigra</i>	125
<i>Rosa</i> spp.	4.735	<i>Salix alba</i>	50
<i>Cedrus libani</i>	300	<i>Populus nigra</i>	100
<i>Fraxinus excelsior</i>	470	<i>Malus</i> sp.	15
<i>Cupressus macrocarpa goldcrest</i>	180	<i>Catalpa bignonioides</i>	30
<i>Cupressus arizonica</i>	150	<i>Liqustrum japonica</i>	50
<i>Tilia</i> spp.	50	<i>Pinus nigra</i>	10
<i>Thuja orientalis pyramidalis</i>	400	<i>Betula pendula</i>	10
<i>Thuja orientalis aurea</i>	60	<i>Aesculus hippocastanum</i>	4

Bursa ilinde faaliyet gösteren sınırlı sorumlu flora süs bitkileri kooperatifi aracılığıyla, 2005 yılında gerek Türkiye gerekse bursa ilinde, satışı gerçekleştirilen çiçek miktar ve tutarları çizelge 4.23’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.23. Türkiye geneli ile Bursa ili 2005 yılı Flora Süs Bitkileri Kooperatifi aracılığıyla satışı yapılan çiçek miktar ve tutarları (Yazıcı 2007)

Kooperatif adı	Bölge	Koli(Adet)	Tutar (YTL)
Sınırlı sorumlu flora süs bitkileri	Bursa	22.975	763.170,02
Sınırlı sorumlu flora süs bitkileri	Türkiye	512.200	28.611.535,87

Bursa ili yıllar itibariyle canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları faslı ihracat rakamları çizelge 4.24’de gösterilmiş olup, 2006 yılı itibariyle Türkiye toplamında 40.523.000 \$ ihracat yapılmış ve bunun 111.807 \$’ı Bursa ilinden gerçekleştirilmiştir.

Çizelge 4.24. Türkiye ve Bursa ili canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları faslı ihracatı (\$) (Anonim 2009c) (Anonim 2009d)

İller	2005	2006
Bursa	64.526	111.807
Türkiye	36.230.000	40.523.000

Bursa ili son üç yıllık kesme çiçek ihracat değerleri çizelge 4.25’de gösterilmiş olup, son iki yılda % 179,7 lik bir artış olmuştur.

Çizelge 4.25. Bursa ili 2007-2009 yılları kesme çiçek ihracat değerleri \$ (Anonim 2010e)

Bursa	2007	2008	2009	2008-2009 % değişim
Kesme çiçek	603.384	129.546	362.383,31	179.7

Bursa ilinde süs bitkileri üretim ve ticari faaliyetleri bulunan Bursa Büyükşehir Belediyesinin faaliyetleri:

Bursa Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Şube Müdürlüğünce üretim yapılmamakta olup, faaliyetini satın alma ve ihaleler yöntemiyle temin edilen bitkilerin dikimi şeklinde yapmaktadır.

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 2005 yılı itibariyle dikilen kışlık çiçek listesi çizelge 4.26’da gösterilmiştir.

Çizelge 4.26. Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 2005 yılı itibariyle dikilen kışlık çiçek listesi (Anonim 2007c)

Çiçek adı	Çiçek rengi	Adedi
<i>Viola wittrockiana (F1)</i>	Sarı	40.000
<i>Viola wittrockiana (F1)</i>	Beyaz	40.000
<i>Viola wittrockiana (F1)</i>	Kırmızı	40.000
<i>Viola wittrockiana (F1)</i>	Bordo	20.000
<i>Viola wittrockiana (F1)</i>	Mavi	40.000
<i>Viola wittrockiana (F1)</i>	Pembe	40.000
<i>Viola wittrockiana (F1)</i>	Mor	20.000
<i>Viola wittrockiana (F1)</i>	Turuncu	40.000
<i>Primula acaulis</i>	Mor	10.000
<i>Primula acaulis</i>	Pembe	10.000
<i>Primula acaulis</i>	Sarı	20.000
<i>Primula acaulis</i>	Kırmızı	10.000
<i>Bellis perensis</i>	Pembe	10.000
<i>Bellis perensis</i>	Kırmızı	10.000
<i>Brassica olearacea</i>	Mor	25.000
<i>Brassica olearacea</i>	Krem	25.000
Toplam		400.000

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 2005 yılı itibariyle dikilen süs bitkileri listesi çizelge 4.27’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.27. Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 2005 yılı itibariyle dikilen süs bitkileri listesi (Anonim 2007c)

Bitki adı	Adedi
<i>Platanus orientalis</i>	2.000
<i>Platanus acerifolia</i>	1.000
<i>Aesculus hippocastanum</i>	400
<i>Aesculus hippocastanum</i>	400
<i>Acer saccharinum</i>	1.000
<i>Robinia pseudoacacia umbraculif</i>	700
<i>Prunus ceracifera pissardi nigra</i>	200
<i>Prunus ceracifera pissardi nigra</i>	1.200
<i>Quercus rubra Americana</i>	100
<i>Quercus rubra Americana</i>	100
<i>Liquidambar styracyfolia</i>	25
<i>Betula verrucosa</i>	25
<i>Albizzia julibrissin</i>	25
<i>Lagerstromia indica</i>	200
<i>Pinus pinea</i>	50
<i>Cedrus deodora</i>	50
<i>Cedrus deodora Aurea</i>	50
<i>Cedrus atlantica Glauca</i>	10
<i>Picea abies</i>	10
<i>Tilia tomentosa</i>	100
<i>Gingko biloba</i>	5
<i>Magnolia grandiflora</i>	10
<i>Rosa meilland</i>	5.000
<i>Pittosporum tobira nana</i>	1.000
<i>Juniperus communis rependa</i>	50
<i>Juniperus horizontalis</i>	50
<i>Juniperus media</i>	50
<i>Juniperus sabina</i>	50
<i>Cupresocyparis leylandii</i>	100
<i>Hedera helix</i>	100
Toplam	14.060

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 2005 yılı itibariyle dikilen yazlık çiçek listesi çizelge 4.28'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.28. Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 2005 yılı itibariyle dikilen yazlık çiçek listesi (Anonim 2007c)

Çiçek adı	Çiçek rengi	Adedi
<i>Tagetes erecta</i> (Bodur)	Portakal	60.000
<i>Tagetes erecta</i> (Bodur)	Sarı	60.000
<i>Salvia splendens</i>	Kırmızı	50.000
<i>Ageratum houstonianum</i>	Mor	50.000
<i>Portulaca grandiflora</i>	Karışık	75.000
<i>Petunia hibrida F1</i>	Mavi	2.000
<i>Petunia hibrida F1</i>	Kırmızı	3.000
<i>İmpatiens walleriana</i>	Kırmızı	15.000
<i>İmpatiens walleriana</i>	Pembe	15.000
<i>İmpatiens walleriana</i>	Mor	15.000
<i>İmpatiens walleriana</i>	Fuşya	15.000
<i>İmpatiens walleriana</i>	Beyaz	15.000
<i>Begonia semperflorens</i>	Kır. yap. kır. çiçek.	15.000
<i>Begonia semperflorens</i>	Yeş. yap. pem. çiçek.	10.000
<i>Zinnia elegans</i>	Kırmızı	4.000
<i>Antirrhinum majus</i>	Truncu	1.000
<i>Alyssum maritimum</i>	Beyaz	15.000
<i>Calistephus</i>	Kırmızı	3.000
<i>Calistephus</i>	Mavi	3.000
<i>Calistephus</i>	Beyaz	3.000
<i>Catharanthus</i>	Koyu pembe	10.000
<i>Calistephus</i>	Açık pembe	10.000
<i>Calistephus</i>	Kırmızı	5.000
<i>Calistephus</i>	Mor	5.000
<i>Pelargonium zonale F1</i>	Fuşya	3.000
<i>Pelargonium zonale F1</i>	Kırmızı	3.000
Toplam		465.000

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 2005 yılı itibariyle dikilen yer örtücü bitkileri listesi çizelge 4.29'da gösterilmiştir.

Çizelge 4.29. Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 2005 yılı itibariyle dikilen yer örtücü bitkileri listesi (Anonim 2007c)

Bitki adı	Yaşı	Adedi
<i>Dianthus chinensis</i>	0-1	1.000
<i>Dicondra</i> sp.	0-1	500
<i>Phlox subuluta</i>	0-1	1.000
<i>Veronica repens</i>	0-1	500
<i>İris</i> sp. (Bodur)	2-3	500
<i>Helleborus</i> sp.	-	500
<i>Hemerocallis</i> sp.	1-2	1.000
<i>Agaphantus</i> sp.	1-2	500
<i>Hypericum calycinum</i>	0-1	2.000
<i>İberis sempervirens</i>	1-2	1.000
<i>Pachysandra terminalis</i>	0-1	500
<i>Mesembryanthemum</i>	0-1	20.000
<i>Bergenia</i> (Pembe çiçekli)	1-2	500
<i>Verbena lantana</i>	0-1	20.000
<i>Cerastium tomentosum</i>	0-1	20.000
<i>Gazania</i> sp.	0-1	1.000
<i>Hedera helix</i> (Alacalı)	1-2	1.000
<i>Hedera helix</i> (Yeşil)	1-2	1.000
<i>Hedera helix</i> (Vantuzlu)	1-2	500
<i>Thymus</i> sp.	0-1	2.000
<i>Lavandula officinalis</i>	1-2	1.000
<i>Vinca majör</i>	0-1	1.000
<i>Oxalis</i> sp.	1-2	1.000
<i>Achillea ageratum</i>	1-2	500
<i>Achillea ptarmica</i>	1-2	500
<i>Anthemis tinctoria</i>	0-1	500
<i>Paeonia</i> sp.	1-2	100
<i>Hebe cupressoides</i>	1-2	200
<i>Erinus alpinus</i>	1-2	200
Toplam		79.500

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 2005 yılı itibariyle dikilen lale soğanı listesi çizelge 4.30'da gösterilmiştir.

Çizelge 4.30. Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 2005 yılı itibariyle dikilen lale soğanı listesi (**Anonim 2007c**)

Çiçek Adı	Çiçek rengi	Adedi
<i>Tulipa</i> sp.	Sarı	20.000
<i>Tulipa</i> sp.	Beyaz	20.000
<i>Tulipa</i> sp.	Kırmızı	20.000
<i>Tulipa</i> sp.	Bordo	10.000
<i>Tulipa</i> sp.	Mavi	10.000
<i>Tulipa</i> sp.	Pembe	20.000
<i>Tulipa</i> sp.	Mor	10.000
<i>Tulipa</i> sp.	Truncu	20.000
<i>Tulipa</i> sp.	Fuşya	20.000
Toplam		150.000

Bursa ilinde kapasite raporu olarak süs bitkileri ithalatı yapan firmaların faaliyetleri ve işletme kapasiteleri çizelge 4.31’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.31. Bursa ilinde kapasite raporlu firmaların işletme kapasiteleri (**Anonim 2006b**).

Firma adı	Açık alan m ²	Örtülü alan m ²	Anaçlık, tohumluk m ²	Köklendirme alanı m ²
Burçiçek	15.000	715	336	80
Mustafa ULUDAĞ	23.500	--	--	--
Ekerler Peyzaj	263.100	--	--	--
Syngenta	51.000	--	19.200	31.800
Karaoğlu Peyzaj	39.977	--	--	--
Lider Peyzaj	30.855	--	30.792	--
Tulipa	12.000	1.500	2.145	500
Mayıs Peyzaj	16.850	--	50	--

Bursa ilinde kapasite raporlu Burçiçek firmasınınca üretilen ürünlerin yıllık ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekilleri çizelge 4.32’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.32. Bursa ilinde kapasite raporlu Burççek firmasınca üretilen ürünlerin yıllık ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekli (Anonim 2006b)

Ürün cinsi	Miktarı	Üretim alanı	Değerlendirme şekli
Dış mekan	Adet	m ²	Tüketiciye satış
<i>Thuja</i> spp.	700	750	“ “
<i>Acer</i> spp.	1.000	1.000	“ “
<i>Magnolia</i> spp.	200	250	“ “
<i>Prunus serrulata</i>	500	1.000	“ “
<i>Lagostromia</i> spp.	500	500	“ “
<i>Platanus</i> spp.	1.000	1.000	“ “
<i>Juniperus</i> spp.	500	500	“ “
<i>Daphnea</i> spp.	1.000	750	“ “
<i>Cerasus avium</i>	200	500	“ “
<i>Cupressus</i> spp.	250	500	“ “
<i>İlex aov.var</i>	200	250	“ “
<i>Cupressus arizonica</i>	3.000	3.000	“ “
<i>Photenia fraseri</i>	2.000	2.000	“ “
<i>Cedrus atlantica glauca</i>	200	500	“ “
<i>Cupressus arizonica var. glauca</i>	200	500	“ “
<i>Ailanthus</i> spp.	500	1.000	“ “

Bursa ilinde kapasite raporlu Syngenta firmasınca üretilen anaç fideleri, yurtdışındaki firma merkezine ihraç edilmektedir. Syngenta firmasınca üretilen ürünlerin yıllık ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekilleri çizelge 4.33’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.33. Bursa ilinde kapasite raporlu Syngenta firmasınca üretilen ürünlerin yıllık ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekli (Anonim 2006b)

Ürün cinsi	Miktarı	Üretim alanı	Değerlendirme şekli
İç Mekan	Adet	m²	Firma içi-Tüketici
<i>Begonia non stop</i>	500.000	--	--
<i>Rouunculus sp.</i>	500.000	--	--
<i>Calceobina sp.</i>	250.000	--	--
<i>Amputiens sp.</i>	300.000	--	--
<i>Gebere juene</i>	150.000	--	--
Diğer	150.000	--	--
<i>Achillea millefolium</i>	150.000	--	--
Toplam	2.000.000	19.200	100.000-1.900.000
Mevsimlik çiçekler tohumu	Adet	m²	Firma içi-Tüketici
Viola tricolor tohumu	900 kg	34.200	Firma merkezine ihracat
Primula	48 kg	1.500	Firma merkezine ihracat
Toplam	948 kg	35.700	948 kg

Bursa ilinde kapasite raporlu Lider Peyzaj firmasınınca üretilen ürünlerin yıllık ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekilleri çizelge 4.34’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.34. Bursa ilinde kapasite raporlu Lider Peyzaj firmasınınca üretilen ürünlerin yıllık ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekli (**Anonim 2006b**)

Ürün cinsi	Miktarı	Üretim Alanı	Değerlendirme şekli		
Dış mekan	Adet	Dekar	Firmaiçi-Tüketici-Üretici		
<i>Cupressosyparis leylandii</i>	10.000	5.000	X	X	X
<i>Euonymus sp.</i>	15.000	4.500	X	X	X
<i>Buxus spp.</i>	10.000	5.000	X	X	X
<i>Thuja spp.</i>	12.000	6.000	X	X	X
<i>Daphne spp.</i>	3.000	1.500	X	X	X
<i>Pinus pinea</i>	1.000	1.000	X	X	X
<i>Cupressus sempervirens</i>	2.000	2.000	X	X	X
Mevsimlik Çiçekler	Adet	Dekar	Firmaiçi-Tüketici-Üretici		
<i>Begonia sp.</i>	20.000	2.000	X	X	X
<i>Saintpaulia ionantha</i>	100.000	2.000	X	X	X
<i>Primula hybrida</i>	50.000	1.000	X	X	X

Bursa ilinde kapasite raporlu Tulipa firmasınınca üretilen ürünlerin yıllık ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekilleri çizelge 4.35’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.35. Bursa ilinde kapasite raporlu Tulipa firmasınca üretilen ürünlerin yıllık ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekli (**Anonim 2006b**)

Ürün cinsi	Miktarı	Üretim Alanı	Değerlendirme şekli
Dış mekan	Adet	Dekar	Tüketici
<i>Rosa sp.</i>	3.700	80	“
<i>Pitosporum tob. nana</i>	2.450	40	“
<i>Viburnum opulus</i>	1.630	40	“
<i>Syringa vulgaris</i>	1.830	40	“
<i>Berberis thunbergi var.at.</i>	1.720	40	“
<i>Hedera helix</i>	2.650	45	“
<i>Nerium oleander</i>	752	2.000	“
<i>Cupressis leylandii</i>	390	20	“
<i>Cupressis macrocarpa</i>	280	20	“
<i>Forsythia sp.</i>	227	10	“
<i>Pyracantha sp.</i>	386	10	“
<i>Cotoneaster sp.</i>	390	10	“
<i>Magnolia soulengiana</i>	286	10	“
<i>Juniperus hor.</i>	380	20	“
<i>Euonymus jap aurea</i>	480	25	“
<i>Euonymus microphylla</i>	290	10	“
<i>Veronica sp.</i>	640	15	“
<i>Rosmarinus sp.</i>	1.900	30	“
<i>Thuja orientalis</i>	860	20	“
<i>Lonicera capritella</i>	1.600	40	“
İç Mekan			
<i>İmpatiens sp.</i>	3.800	24	“
<i>Begonia sp.</i>	5.700	35	“
<i>Anthirrhinum sp.</i>	1.800	11	“
<i>Portulaca sp.</i>	5.370	34	“
<i>Sedum sp.</i>	15.400	97	“
<i>Verbana sp.</i>	3.800	24	“
Mevsimlik			
<i>Tagetes sp.</i>	6.500	41	“
<i>Allysium sp.</i>	4.300	27	“
<i>Petunia sp.</i>	4.020	25	“

Bursa ilinde kapasite raporlu Mayıs Peyzaj firmasınca üretilen ürünlerin yıllık ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekilleri çizelge 4.36’da gösterilmiştir.

Çizelge 4.36. Bursa ilinde kapasite raporlu Mayıs Peyzaj firmasınınca üretilen ürünlerin yıllık ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekli (Anonim 2006b)

Türler	Miktarı	Alanı	Değerlendirme şekli	
	Dış mekan Adet	m ²	Firma içi	Tüketiciye satış
<i>Cupressus macrocarpa</i>	100	100	95	5
<i>Picea</i> spp.	250	250	233	17
<i>Pittosporum</i> sp.	2.000	600	1.637	263
<i>Juniperus</i> sp.	500	150	280	220
<i>Euonymus</i>	600	180	265	335
<i>Cuppresephalis lawsoniana elvoodii</i>	5	2,5	3	2
<i>Thuja</i> sp.	3.000	3.000	2.965	35
<i>Prunus</i> sp.	300	300	74	226
<i>Platanus</i> sp.	12	12	10	2
<i>Rosmarinus officinalis</i>	500	150	500	--
<i>Hydrange</i> sp.	500	250	442	58
<i>Nerium oleander</i>	200	80	200	--
<i>Pyracantha</i> sp.	200	80	192	18
<i>Rosa</i> sp.	1.000	300	921	79
<i>Santolina</i> sp.	3.000	750	1.377	1.623
<i>Cedrus</i> sp.	400	400	386	14
<i>Vibirnum tinus</i>	750	375	724	26
<i>Cortaderia</i> sp.	50	50	45	5
<i>Rhododendron</i>	100	30	68	32
<i>Carex</i> sp.	200	20	73	127
<i>Spirea</i> sp.	250	75	250	--
<i>Abelia</i> sp.	300	90	144	56
<i>Salix</i> sp.	20	20	20	--
<i>Hemoracalis</i> sp.	1.000	250	1.000	--
<i>Chrysanthemum</i> sp.	250	62,5	250	--
<i>Cupressus leylandi</i>	2.000	2.000	1.600	400
<i>Sophora</i> sp.	10	10	10	--
<i>Thuja occidentalis rheingold</i>	50	25	46	4
<i>Morus</i> sp.	10	10	10	--

Çizelge 4.36. Bursa ilinde kapasite raporlu Mayıs Peyzaj firmasınınca üretilen ürünlerin yıllık ortalama miktarları, üretim alanları ve değerlendirme şekli (Anonim 2006b)devam

Türler	Miktarı	Alanı	Değerlendirme şekli	
			Dış mekan	Adet
<i>Drecena sp.</i>	20	20	13	7
<i>Tilia sp.</i>	3	3	3	--
<i>Magnolia sp.</i>	100	100	98	2
<i>Agave sp.</i>	3	1,5	3	--
<i>Hedera sp.</i>	1.500	600	1.375	125
<i>Callistemom sp.</i>	100	40	100	--
<i>Photinia sp.</i>	2.010	2.002,5	154	456
<i>Liqustrum sp.</i>	4.000	1.200	1.005	2.995
<i>Lonicera</i>	25	5	25	--
<i>Robinia</i>	34	34	25	9
<i>Populus</i>	50	50	50	--
<i>Berberis</i>	100	30	97	--
<i>Eleagnus pungens</i>	110	110	78	32
<i>Pieris sp.</i>	250	75	250	--
<i>Pinus sp.</i>	50	50	41	9
<i>Acer sp.</i>	20	20	18	2
<i>Azalia sp.</i>	170	85	100	70
<i>Buxus sp.</i>	259	129,5	250	9
<i>Cotoneaster sp.</i>	150	45	147	3
<i>Cytisus sp.</i>	100	30	41	59
<i>Erica sp.</i>	60	18	46	14
<i>Fatshedera sp.</i>	150	45	126	24
<i>İlex sp.</i>	1.000	1.000	600	400
<i>Lagestromia sp.</i>	40	40	38	2
<i>Lavandula sp.</i>	500	150	290	210
<i>Phormium sp.</i>	50	25	30	20
<i>Rhyncospermium sp.</i>	1.000	500	49	11
<i>Skimmia sp.</i>	10	4	10	--
<i>Taxus sp.</i>	300	300	23	7

Bursa ilinde gerek orman gerekse süs bitkileri fidanları yetiştiren Orman Fidanlık Mühendisliği 1964 yılında faaliyete başlamış ve çizelge 4.37'de gösterildiği üzere, 2007 yılı itibariyle toplamda 50 dekar alanda, 140.000 adet dış mekan süs bitkileri üretmiş ve bu miktarın 69.000 adetini satmıştır.

Çizelge 4.37. Bursa Orman Fidanlık Mühendisliğince üretilen ve satılan süs bitkileri miktarları (Anonim 2007d)

Dış mekan süs bitkileri	Üretim alanı m ²	Yıllık üretim miktarı Adet	Satılan miktar Adet
<i>Thuja orientalis "pyramidalis"</i>	5.000	5.000	2.000
<i>Cedrus deodora</i>	1.000	1.000	3.000
<i>Chamaecyparis lawsoniana</i>	1.000	1.000	200
<i>Acer negundo "flamingo"</i>	5.000	5.000	2.000
<i>Picea</i> spp.	2.000	2.000	200
<i>Pitosporum</i> spp.	500	1.000	500
<i>Chamaerops exelsa</i>	1.000	2.000	300
<i>Magnolia grandiflora</i>	3.000	3.000	1.000
<i>Liqustrum</i> spp.	500	1.000	300
<i>Amphelopsis quinquefolia</i>	500	5.000	2.500
<i>Nerium oleander</i>	100	5.000	2.500
<i>Euonymus</i> spp.	100	2.000	1.000
<i>Viburnum tinus</i>	100	1.000	500
<i>Pyracantha coccinea</i>	200	3.000	1.500
<i>Cotoneaster</i> spp.	200	3.000	1.500
Diğer çalı türleri	29.800	100.000	50.000
Toplam	50.000	140.000	69.000

Bursa ilinde süs bitkileri üretim ve ticaretinde faaliyette bulunan çeşitli firmalar:

Uludağ Fidanlık: İhracatçı, ithalatçı, üretici olarak 1989 yılında faaliyetine Ankara yolu 13. km. Kestel/BURSA adresinde başlamış ve özellikle dış mekan süs bitkisi üretiminde, halen 70 dekar kendi arazisi, 400 dekada kiralık arazi üzerinde faaliyetine devam etmektedir. Uludağ Fidanlık Almanya, Amerika, Belçika, Çin, İtalya, Kazakistan, Hollanda, Polonya gibi ülke fidan üreticisi firmalarla işbirliği yapmaktadır (Anonim 2010e).

Tulipa Peyzaj Fidanlık: İhracatçı, ithalatçı, üretici olarak 1993 yılında faaliyetine Mudanya yolu üzeri/Bursa adresinde başlamış ve özellikle dış mekan süs bitkisi üretiminde,

halen 17 dekar açık alan, 2500 metrekare sera içerisinde faaliyetine devam etmektedir **(Anonim 2010f)**.

Agromarfide: Agromar Fide, 1998 yılında bölge üreticilerinin ihtiyaçlarını doğrudan karşılamak için Bursa-Karacabey ilçesinde 35.000 m²'lik kapalı sera alanı üzerine kurulmuştur. Modern sera ve işletme binaları ile Marmara, iç Anadolu ve Karadeniz bölgelerindeki üreticilere doğrudan hizmet vermektedir. En fazla üretilen süs bitkileri çeşitleri aşağıda gösterilmiştir **(Anonim 2010g)**.

- 1- Viola hybr. F2
- 2- Vinca rosea
- 3- Tagetes erecta hybr. F1
- 4- Primula acaulis hybr. F1
- 5- Salvia splendens
- 6- Agrostis hybr. F1
- 7- Begonia hybr. F1 elatior
- 8- Calendula sp.
- 9- Celosia plumosa
- 10-Dahlia variabilis
- 11-Dianthus barbatus
- 12-Gazania splendens hybrid F1
- 13-İmpatiens hybrid F1 double
- 14-Petunia grandiflora hybrid F1

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Dünyada hızla gelişen ve ticari anlamda kendine büyük pay edinen süs bitkileri sektörü, ülkemizde de son yıllarda önemli bir ivme kaydetmiştir. Bu gelişim süs bitkileri sektörünün çalışanlarında ciddi anlamda tarımın diğer sektörleri gibi muamele görme isteği uyandırmıştır. Bu istek gerek devlet tarafından gerekse özel sektör tarafından olumlu tepkiler almıştır. Böylece 90'lı yılların sonunda itibaren süs bitkileri üretimi ve pazarlaması tarım sektöründe kendine önemli bir yer edinmeye başlamıştır (**Onay 2008**).

Ülkemizin süs bitkileri yetiştiriciliğinde uygun iklimsel ve coğrafi koşullara sahip olması, pazar açısından uygun konumda bulunması ve ucuz işgücüne sahip olması gibi nedenler sektöre önemli avantajlar sağlamaktadır. Bu avantajları olumlu yönde değerlendirebilmek sektörün önünün açılması açısından oldukça önemlidir. Ayrıca bu avantajları yüksek üretim teknikleri ile birleştirmeye başlamış olan işletmelerin kuruluyor olması da üretim çeşitliliği sağlama açısından olanaklar yaratmaktadır (**Onay 2008**).

Sektörün özellikle dış pazarda mücadele edebilmesi için sağlıklı ve kaliteli üretim yapılması şarttır. Üretim altyapısı henüz dış pazarla rekabet edebilecek boyutlara ulaşmayan üreticiler için sağlıklı üretim materyalinin temininde ithalatın yapılması gereklidir. Yurt dışından süs bitkisi getirip satışına aracılık eden firmalar, özellikle dış mekân süs bitkilerini anaç halinde satış boyuna getirebilmek için uzun yıllar çabalayan ve emek harcayan üretici, ithalat ile boylu bitkiyi birkaç ayda temin edip satışa sunabilen firmalar karşısında tutunabilmesi imkânsızdır.

Süs bitkisi tüketimi halkımızca halen lüks tüketim olarak algılanmakta olup, pazarlama ve ulaşım sorunu, tüketicilerin yeterli bilgiye sahip olmaması ve süs bitkisi tüketimi için yapılan tanıtım faaliyetlerin kısıtlı olması gibi nedenler süs bitkisi sektörünün en önemli sorunlarındanır.

Ülkemizde yetmiş yıldır süs bitkileri yetiştiriciliği yapılıyor olmasına rağmen, altyapı yetersizliği ve işletme masraflarının yüksek oluşu, teknik bilgi ve kalifiye eleman noksanlığı, kredi olanaklarının yetersiz oluşu gibi nedenlerle arzu edilen seviyeye ulaşılamamıştır. Oysa ki süs bitkileri ile ilgili çoğu üretim dalında birim alandan elde

edilebilecek gelir, tarımın diğer pek çok kolundan oldukça yüksek olabilmektedir.

Bursa ili dünya ve ülkemiz süs bitkileri alanındaki gelişmelere paralel olarak, özellikle dış mekan süs bitkileri alanında yurt içi piyasaya dönük önemli atılımlar yapmış ve yapmaya da devam etmektedir. Kestel ilçesindeki üreticilerle yapılan görüşmede sanayileşmenin verimli tarım arazisine dolayısıyla süs bitkileri fidan üretimlerine olumsuz etki yaptığını, ayrıca eskiden suyun yüzeye yakın yerden çıktığını fakat sanayi üretimi yapan firmaların derin pompalarla suyu çekerek suyu tükettiklerini bunun da üretimi olumsuz yönde etkilediğini ifade etmektedirler. Bu tez çalışması sırasında Kesme Çiçek Üretim Kooperatifi yetkilileri görüşme taleplerini geri çevirmişlerdir. Dolayısıyla Bursa ili kesme çiçek satış mezarı rakamlarının ancak yarısına ulaşılabilmiştir. Üretici firmaların ancak resmi kurumlarla olan ticaretlerini belgelendirdikleri görüldü. Bu tez çalışması sırasında ilçe müdürlüğü ve Tarım il Müdürlüğü yetkilileriyle yapılan görüşmelerde 2005 yılı süs bitkileri üretim rakamı olan 2.137.500 rakamının gerçekte 3-5 kat daha fazla olduğu belirtilmiştir. Gerçek rakamın en az 7-8 milyon adet fidan üretimi olduğu, genelde kayıt dışı üretimin yüksek olduğu ve üreticilerin gerçek rakamları bildirilmediği sonucuna varılmıştır. Ayrıca örneğin Syngenta gibi firmalar üretimlerini Bursa ilinde yapmalarına karşın, yurtdışına ihracatlarını İstanbul'dan yaptıklarından 900 kg gibi çiçek tohumu üretimleri istatistikler de Bursa ilinde görülmeyip İstanbul ilinde kayıtlı görülmektedir. Böylece Bursa ilinin süs bitkileri ihracat kayıtları çok düşük olarak görülmektedir.

5.2. Öneriler

- Mevcut küçük aile işletmeleri modernleştirilmeli ve üretim teknolojileri yükseltilmeli.
- İşletmelerde süs bitkisi üretimi eğitimi görmüş personel çalıştırılmalı.
- yeni üretim teknikleri geliştirilerek kaliteli üretim sağlanmalı ve üreticilerin dış piyasaya bağımlılığı minimum düzeye indirilmeli.
- Tarım Köyişleri Bakanlığı, çiçek kooperatifleri mezarlarının ve diğer sektör kuruluşlarının istatistiki verilerine kolayca ulaşılmalı.
- Ara eleman yetiştirilmesi için özellikle Kestel ilçesinde dış mekan ağırlıklı süs bitkileri meslek lisesi açılmalı.
- Yalova'da kurulan "organize sanayi bölgeleri" yapılanması sektörün gelişme gösterdiği diğer bölgeler'de ve Bursa ilinde geliştirilmeli.
- sektördeki işletmelere sosyal güvenlik ve vergi açısından avantajlar sağlanarak istihdam edilen personel sayısı belirlenmeli.

- Sözleşmeli üretim yaygınlaştırılarak küçük aile işletmeleri büyük işletmeler aracılığı ile pazarlama ağına dahil edilmeli ve sektörün yer aldığı bölgeye ekonomik katkısı artırılmalı.
- İşletmelerin mesleki eğitilmiş ve teknik bilgi açısından donanımlı kişilerce idare edilmesi sağlanmalı.
- Sektöre verilen kredilerin oranları ve alanları genişletilerek işletmelerin teknik donanımının tamamlanması sağlanmalı.
- “ İslahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun” un uygulaması sağlanarak, yerli üreticiler korunmalı.
- Tarım Sigortaları Kanunu kapsamında üreticiler bilgilendirilerek beklenmedik risklere karşı önlem almaları sağlanmalı
- Süs bitkileri sektörünü tarımın diğer sektörleri ile karşılaştırırken üreticiden tüketiciye doğrudan ulaşan yaş meyve sebze sektörü gibi sektörlerle karşılaştırmak daha doğrudur.
- Süs bitkilerinin toplum tarafından tüketimin artırılabilmesi bir eğitim sürecidir. İlkokulda başlayan süs bitkisi tanıtımına ve kullanımına yönelik eğitimler, lise yıllarında tüm eğitim kurumlarında örnek projeler geliştirilerek yapılacak eğitimler ileriye yönelik olarak toplumsal bilinçlenmeyi sağlayacaktır.
- Süs bitkileri ihracatında sektördeki firmaların mevcut pazarlarını genişletip üretimlerini arttırmaları, satışta karanfilin dışında yeni tür ve çeşitlere, nakliyede uçak taşımacılığına yönelinmelidir.
- Türkiye'nin kesme çiçek ihracatında görülen artışın en önemli nedeni dış pazarda yapılan tanıtım faaliyetleridir. Son dönemde fuar katılımları, alım heyetleri ve çeşitli diğer etkinliklerle Türk çiçeği tanınmaya ve yeni alıcılara ulaşmaya başlamıştır
- Üretimde ısıtma ve soğutma için elektrik, kömür, mazot vb. kullanılmakta olup enerji maliyetlerini düşürmek için doğalgaz kullanılmalıdır.
- Metil Bromid kullanımının kaldırılmasından sonra MeBr alternatifi yöntemler olarak kullanılan yöntemler içinde en uygun yöntem topraksız kültürdür. Ancak bu yöntemde de kullanılan ısıtma maliyetleri çok yüksektir. Bunda da doğalgaz kullanımı sağlanmalıdır.
- Kesme çiçek ihracatında ürün çeşitliliğinin sağlanması ve üretimde kalitenin ön plana çıkarılması için ihracat mezarlarının kurulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Mezar yurtdışı pazarlamada modern bir pazarlama altyapısı oluşturacaktır.
- İthalatı önlemek ve iç piyasada tüketimi canlandırmak için ülkemizde kesme çiçek ve süs bitkileri için uygulanan KDV oranının azaltılması olumlu olacaktır. KDV oranının

düşürülmesi fiyatlara yansiyacağından bilhassa dış pazarlarda rekabet gücü artacaktır.

- Zirai Karantina Müdürlüğü tarafından kesme çiçek ihracatında alınan muayene ücretleri uygun seviyelere düşürülmelidir.
- Yurtdışından ülkemize çelik, köklü fide ve soğan gibi üretim materyali satan ıslahçı firmalarca istenen, royalty ücreti ödemediği için çoğaltılarak yapılan üretime karşı gümrüklerde ürünlere el konulmakta olup, Bu royalty yükü belli büyük ölçekli kurumsallaşmış firmalarca karşılanmalıdır (**Anonim 2007b**).
- Ülkemizde ihracata yönelik yeni çeşitler üretilmesi için atılması gereken adımlar şunlardır:
 - 1- Organize tarım bölgesi kurulması; üniversite ve araştırma enstitüleri ile ortak ar-ge çalışmalarının yürütülmesi,
 - 2- Üretim bölgelerinde kaliteyi ön plana çıkaran ihracat mezarlarının kurulması,
 - 3- Çeşitliliğin sağlanmasında ek ısı ve ek ışık isteyen çiçek türlerini üretebilmek için gerekli olan enerji fiyatlarının diğer ülkelerle rekabet edebilir düzeye indirilmesi,
 - 4- Yayla şartlarında üretimin cazip hale getirilmesi,
 - 5- İç pazardaki satış kanallarının yeniden düzenlenmesi yoluyla tüketimin canlandırılması,
 - 6- İç pazarda KDV oranının düşürülmesi(**Anonim 2007b**).

6. KAYNAKLAR

- Anonim (2001).** Sekizinci beş yıllık kalkınma planı 2001. DPT:2645-ÖİK:653 süs bitkileri alt komisyon raporu, www.dpt.gov.tr (erişim tarihi, Haziran 2008).
- Anonim (2002).** Bursa ili süs bitkisi üretimi. Bursa Tarım İl Müdürlüğü, Proje İstatistik Şubesi kayıtları, Bursa
- Anonim (2005).** Bursa ili süs bitkisi üretimi. Bursa Tarım İl Müdürlüğü, Proje İstatistik Şubesi kayıtları, Bursa.
- Anonim (2006a).** Bursa ili süs bitkileri üretimi. Bursa Tarım İl Müdürlüğü, 2005 Yılı Raporu, Bursa.
- Anonim (2006b).** Bursa ili süs bitkileri üretimi. Bursa Tarım İl Müdürlüğü, Proje İstatistik Şubesi kayıtları, Bursa.
- Anonim (2007a).** Bursa ili uzun yıllar iklim verileri. (http://dmi.gov.tr/veridegerlendirme/il_ve_ilceler_istatistik.aspx?m=BURSA) (erişim tarihi, 20 Eylül 2007).
- Anonim (2007b).** Kesme çiçek sektör raporu. Başbakanlık Antalya Dış Tic. Müsteşarlığı İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, www.aib.gov.tr/raporlar/kc/kcsektornisan2007.Pdf (erişim tarihi, 20 Ekim 2007).
- Anonim (2007c).** Bursa Büyükşehir Belediye Başkanlığı süs bitkileri faaliyetleri. Bursa Büyükşehir Belediye Başkanlığının 13.11.2007 tarih M.16. O. BBB. O. 22. 41-622. 01-962/31523 sayılı resmi yazısı, Bursa
- Anonim (2009a).** Bursa il haritası. www.pakotel.net/yerimiz.asp (erişim tarihi, 17 Mayıs 2009).
- Anonim (2009b).** Kesme Çiçek Sektör Raporu. Başbakanlık Dış Tic. Müst. Antalya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, www.aib.gov.tr/raporlar/kc/kcsektorsubat2009.pdf (erişim tarihi, 25 Temmuz 2009).
- Anonim (2009c-d).** Bursa ve Türkiye canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları faslı ihracatı. www.oaib.gov.tr/istatistik/Fasil%20Bazinda/20Ihracat%20Fasil%20Siralı.pdf ile www.dtm.gov.tr/dtmadmin/upload/İHR/.../harita/BURSA1.xls (erişim tarihi, 25 Temmuz 2009).
- Anonim (2010a).** Bursa coğrafyası. www.bursaworld.com/cografya (erişim tarihi, 8 Temmuz 2010).
- Anonim (2010b).** Bursa tarihi. <http://gastro.uludag.edu.tr/eski-site/bgenel.p> (erişim tarihi, 8 Temmuz 2010).
- Anonim (2010c).** Katılım Öncesi yardım aracı kırsal kalkınma programı (IPARD). Tarım Köyişleri Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ankara.
- Anonim (2010d).** Kesme çiçek sektörü mal grubu bazında Türkiye ihracatı. 01 Ocak - 30 Haziran 2009 / 01 Ocak - 30 Haziran 2010 www.aib.gov.tr/html/istatistik/kc/istkcmgview.asp (erişim tarihi, 7 Temmuz 2010).
- Anonim (2010e).** Bursa ihracatı. Bursa Ticaret ve sanayi odası www.btso.org.tr/?page=bursa_economy/bursaexport.asp (erişim tarihi, 7 Temmuz 2010).
- Anonim (2010f).** Uludağ Peyzaj Fidancılık faaliyetleri, www.uludagfidanligi.com/ (erişim tarihi, 8 Temmuz 2010).
- Anonim (2010g).** Tulipa Peyzaj Fidancılık faaliyetleri, www.tulipa.com.tr/root/tur/ (erişim tarihi, 8 Temmuz 2010).
- Anonim (2010h).** Agromar fide süs bitkileri faaliyetleri. www.agromarfide.com/tr/urunlerimiz.php?BasicProductItemID=2 (erişim tarihi, 3 Mayıs 2010).
- Babadoğan G (2005).** Kesme Çiçek Raporu. Başbakanlık Dış Tic. Müst. İgeme, www.atonet.org.tr/yeni/files/images/distic/sectorler/kesme_cicek.pdf (erişim tarihi, Mayıs 2010).
- Başal M, Yazgan M.E.,Perçin H, Çelem H, Haleplioğlu N(1991).** Süs Bitkileri Üretim

- Tekniği, A.Ü. Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara
- Bay G (2006).** Hollanda süs bitkileri yetiştiriciliği. Antalya ihracatçılar Birliği AR_GE Şubesi <http://www.aib.org.tr/html/cicekdergi/ekim2006.pdf> (erişim tarihi, Temmuz 2010).
- Güzelmansur A (2006).** Ülkemizde İthal Edilen Süs Ağaç Türlerinin Doğu Akdeniz Bölgesi Yeşil Alanlarında Kullanımlarının İrdelenmesi. Y.Lisans Tezi, M. Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Antakya.
- Kenber L A (1995).** “Süs ve Salon Bitkileri”, İnkılap Kitabevi, Anka Basım, İstanbul.
- Korkut A (2002).** “Peyzaj Mimarlığı”, Hasad Yayıncılık Ltd.Şti, 3.Baskı, Atlan Matbaası, İstanbul.
- Mertyürek L (2007).** Bursa Orman Fidanlık Mühendisliği faaliyetleri. Bursa Orman Fidanlık Mühendisliği yetkilisi, Bursa (görüşme tarihi, Mayıs 2007).
- Onay A (2008).** Türkiye’de Süs Bitkileri Sektörünün Üretim ve Yapısal Sorunları ve Öneriler . Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tezel R (2006).** Süs bitkileri faaliyetleri. Kestel Süs Bitkileri ve Meyve Fıdancılığı Üretim ve Pazarlama Kooperatifi başkanı, Bursa (görüşme tarihi, Şubat 2006).
- Titiz S, Çakıroğlu N, Yıldırım B T ve Çakmak S (2000).** Süs Bitkileri Üretim ve Ticaretindeki Gelişmeler. V. Türkiye Ziraat Mühendisliği Teknik Kongresi, Yayın No: 38, Cilt 2, Ankara.
- Yazgan M E, Korkut A B, Barış E, Erkal S, Yılmaz R, Erken K, Gürsan K. ve Özyavuz M (2005).** Süs Bitkileri Üretiminde Gelişmeler. VI. Türkiye Ziraat Mühendisliği Teknik Kongresi, Ankara.
- Yazıcı M (2007).** Flora süs bitkileri faaliyetleri. Flora süs bitkileri kooperatifi başkanı, İstanbul. (görüşme tarihi, Mayıs 2007).

EKLER

Ek 1: Bursa ilinde süs bitkileri kapasite raporu olarak ithalat yapan firmalar, faaliyet ve nakliye şekilleri listesi

Süs bitkileri üretim ve ticareti yapan kuruluşların kapasite raporu alım şartları aşağıdadır.

1. Süs bitkisi çoğaltım materyali ithalatında, Kontrol Belgesi TÜGEM tarafından verilir.
2. Bakanlık İl Müdürlükleri tarafından onaylanmış “Kapasite Raporu”na sahip olmayan kuruluşlara süs bitkisi ithal izni verilmez. Ancak, üretim kooperatifleri bu kapsam dışındadır, bu kooperatiflere ithal izni verilebilmesi için kooperatifce onaylanmış yıllık faaliyet raporlarının Bakanlığa ibraz edilmesi gerekir. İl Müdürlükleri tarafından “tesis yeri tespiti” yapılmak kaydıyla, yeni faaliyete geçecek firmalar için bir defaya mahsus olmak üzere, Kapasite Raporu aranmaksızın, ithal izni verilir. İl Müdürlükleri tarafından Kapasite Raporu düzenlenmesi sırasında, Kiralık arazilerde asgari beş yıllık Kira Sözleşmesinin yapılmış olması gerekir. Ayrıca, kuruluşun süs bitkileri konusunda faaliyet gösteren dernek veya birliklerden birine üye olması ve teknik personel çalıştırılması şartı aranır.
3. Kapasite raporlarının geçerlilik süresi bir yıldır. Kapasite raporlarını zamanında yeniletmeyen firmaların ithalat başvuruları değerlendirmeye alınmaz.
4. Dış mekan süs bitkileri üreten kuruluşların “Bitki Yetiştirme Ruhsatı” almaları zorunludur. bu kuruluşların periyodik karantina kontrollerini yaptırmaları gerekir. Bitki Yetiştirme Ruhsatı bulunmayan kuruluşlara İl Müdürlüklerince Kapasite raporu düzenlenmez.
5. Kapasite raporunda yer alan üretim alanları, çalışan personel ve tesislere ait bilgiler İl Müdürlüklerince yerinde tespit edilir ve onaylanır. Üretim ve satış bilgileri için firma beyanları esas alınır, ve Kapasite raporunun bir sureti İl Müdürlükleri tarafından Bakanlığa gönderilir.
6. İç ve dış mekan süs bitkisi ithalatları yalnızca Adana, Ankara, Antalya, İzmir, İstanbul, Yalova, Sakarya ve Tekirdağ giriş gümrüklerinden yapılır.
7. İç mekan süs bitkileri ithalatında; ziraat mühendisi çalıştıran minimum 5 dekar (5.000 metrekare) tam ısıtılmalı ve ısı kontrollü kapalı üretim alanına, dış mekan süs bitkileri ithalatında ise; minimum 15 dekar (15.000 metrekare) üretim alanına sahip ve ziraat mühendisi, peyzaj mimarı veya orman mühendisi çalıştıran kuruluşlara kontrol belgesi düzenlenir.
8. Belediyeler, belediye ortaklı kuruluşlar ve diğer kamu kuruluşlarının hazır bitki ithalat

taleplerinde uygulama projesi aranır. Bitkisel Uygulama Projesinde başlık, ölçek, özellikle bitki adedi açısından proje ile uyumlu lejant, müşteri adı, projeyi yapan firma, çizim yapan kişinin adı, imzasına yer verilmeli ve tarih belirtilmelidir.

9. Süs bitkileri ithalatında gümrük vergisi muafiyeti, yalnızca çoğaltım veya üretim (doku kültürü, fide, fidan, çelik, anaçlık bitki vb.) materyallerine uygulanır.

Bursa ilinde süs bitkileri kapasite raporu alan firmalar listesi;

Bursa ilinde süs bitkileri kapasite raporu alan firmalar (**Anonim 2006b**)

Firma adı	Adresi	Telefon
Burçipek Bursa Çiçekçilik Paz. San.ve Tic	Ahmet Yesevi Mah. Sanayi Cad. Geçit/BURSA	244 88 78
Mustafa Uludağ	Topçu durağı mevki Ankara asfaltı 13.km. Kestel/BURSA	372 09 87
Ekerler peyzaj çiçekçilik fidancılık üretim pazarlama ithalat ihracat san. ve tic.Ltd.Şti	Bursa İli Yenişehir ilçesi Çardak köyü Mesenez çınarlı kuyu mevki ve Çiftlik düzü karaçalılık mevki Ankara yolu 14.km. Kestel/Bursa	372 80 86
Syngenta Tarım ve San.veTic.A.Ş	Atatürk Cad. NSK işhanı Kat 7 No: 71 Karacabey/BURSA	
Karaoğlu Peyzaj Mimarlık Mühendislik Tic. Ltd.Şti.	Alanlar mevki- Derekızık Köyü Kestel/BURSA	372 09 34
Lider Süs Bitkileri Pazarlama ve Turizm Ltd.Şti.	Gürle yolu mevki Çeltikçi Köyü Orhangazi/BURSA Merkez: Pirenlik ve kup çayırı mevki Hadımköy Yolu 1.km. Alkent 2000 yanı İSTANBUL	212 798 26 50
Tulipa Çiçek Peyzaj Tarım İlaçları	Sinta Beton karşısı Mudanya Cad. Geçit Mah. Osmangazi/BURSA	244 90 72
Mayıs Peyzaj Çiçekçilik Fidancılık	M. Akif Mah. Mine Sok. Osmangazi/BURSA	245 64 63

Bursa ilinde süs bitkileri kapasite raporlu firmaların faaliyet alan ve nakliye şekilleri listesi:

Bursa ilinde süs bitkileri kapasite raporlu firmaların faaliyet alanı ve nakliye şekilleri
(Anonim 2006b)

Firma adı	Faaliyet alanı	Pazarlama şekli	Nakliye şekli
Burççek Bursa Çiçekçilik Paz. San.ve Tic	Dış mekan süs bitkileri	Yurtiçi	Karayolu
Mustafa ULUDAĞ	Dış mekan süs bitkileri	Yurtiçi	Karayolu
Syngenta Tarım ve San. Tic.A.Ş.	İç mekan süs bitkileri tohum üretimi	Yurtdışı	Karayolu
Karaoğlu Peyzaj Mim.Müh.Tic.	Dış mekan süs bitkileri	Yurtiçi	Karayolu
Lider Süs Bitkileri	Dış mekan süs bitkileri	Yurtiçi	Karayolu
Tulipa Çiçek Peyzaj Tarım İlaçları	Dış mekan süs bitkileri	Yurtiçi	Karayolu
Mayıs Peyzaj Çiçekçilik Fidancılık	Dış mekan süs bitkileri Soğanlı yumrulu- rizomlu bitkiler	Yurtiçi	Karayolu

Ek 2: Bursa ili 2005/2006 yılı fidan üreticileri listesi**Bursa ili 2005-2006 yılı resmi ve özel fidanlıklar listesi (Anonim 2006a)**

ADI	İLÇESİ	ADRES	TELEFON
Halim-Kemal YILDIZ	Gemlik	Kayhan Mah. Lise Cad. Vefa Sok. No:37/3	513 61 40
Necati YÜKSEL	Gemlik	Engürücük Köyü	524 81 62
Remzi TIRPAN	Gemlik	Balıkpazarı Yedievli Sok. AydınApt.No51/1	513 75 42
Ali Rıza HOŞ	Gürsu	Merkez	372 21 23
Alara Tarım Ürün AŞ	Gürsu	Hasanköy	371 71 77
İsmail DOĞAN	Gürsu	Adaköy	376 05 82
Eyüp ÖZTÜRK	Gürsu	Karahıdır Köyü	373 11 28
Lütfi İhsan OKUMUŞ	Gürsu	İstiklal Mah. Taşköprü Sok. No: 2	371 12 05
Mahmut ÇAKIR	Gürsu	Kurtuluş Mah. Cengiz Topel Cad. No:93	371 28 24
Mustafa TURAN	Gürsu	Adaköy	371 18 30
Muzaffer-İbrahim ŞEVİK	Gürsu	Adaköy	372 00 35
Şeref KENÇTAN	Gürsu	Adaköy	371 18 94
Şerife USTA	Gürsu	Kurtuluş Mah. Hisar Sok. No:14	371 25 26
Abdullah Nejat AKLAN	İnegöl	Çeltikçi Köyü	724 23 85
Adem-Mehmet DEMİRALAY	İnegöl	Cerrah Kasabası	409 78 28
Adem KUTLU	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 24 38
Adem SEVİM	İnegöl	Mesudiye Mah. İnegöl Cad. No:48	715 56 62
Adnan Yeni	İnegöl	Çaylar-İsaören	713 50 87
Ahmet AŞICI	İnegöl	Osmaniye Mah. Şeref Sok. No:28	711 17 49
Ahmet BAYRAM	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 28 41
Ali FİLİZ	İnegöl	İsaören Köyü	712 24 62
Ayhan İRGE	İnegöl	Osmaniye Mah. İstiklal Cad. No:24/A	713 26 28
Bahadır AKKUŞ	İnegöl	İstiklal Cad. No:17	711 23 48
Bekir AKKUŞ	İnegöl	Osmaniye Mah. İstiklal Cad.No:17	712 09 89
Celal BAŞYİĞİT	İnegöl	Hamidiye Mah.Yarış Sok. No:10 D:8	715 51 26
Cevdet ÇİÇEK	İnegöl	Cerrah Kasabası	0536 944 99 67
Emin AKDOĞAN	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 22 45
Emrullah KARABAĞ	İnegöl	Burhaniye Mah. Ekremiye Sok. No:4	713 49 96
Enver KOŞUCU	İnegöl	Turgutalp Mah. Büyükdere Sok. No:7	715 46 91
Enver Ünal KOŞUCU	İnegöl	Eski Alibeyköy Yolu	715 46 91
Erdal İRGE	İnegöl	Kemalpaşa Mah.Kula Sok. No:42	715 39 93

Bursa ili 2005-2006 yılı resmi ve özel fidanlıklar listesi (Anonim 2006a)devam

ADI	İLÇESİ	ADRES	TELEFON
Erdiñ KOŞUCU	İnegöl	Turgutalp Mah. Büyükdere Sok. No:7	715 17 84
Erhan İRGE	İnegöl	Turgutalp Mah. Kula Sok. No:42	713 54 06
Erol ERGÜN	İnegöl	Hamidiye Mah. Güneş Sok. No: 15/2	711 31 06
Fahri KAHRİMAN	İnegöl	Mesudiye Mah. Billur Sok. No:48	711 43 23
Fezai KARTEL	İnegöl	Boğazköy	735 60 70
Fikret PERKGÜL	İnegöl	Turgutalp Mah. Kula Sok. No:32	712 02 85
Gülten KURTULMUŞ	İnegöl	Ortaköy	729 72 44
Güngör KARAGÖZ	İnegöl	Şehitler Köyü	731 30 18
Hakkı KARAGÖZ	İnegöl	Şehitler Köyü	731 30 18
Halil İRTEGÜN	İnegöl	Kemalpaşa Mah. Çayır Sok.No:5	715 87 87
Hamza KAHYA	İnegöl	Burhaniye Mah. Ahmetbey Sok. No:1	712 02 86
Hasan KARAAĞAÇ	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 20 91
Hasan OBUZ	İnegöl	Mahmudiye Mah. Balcı Sok. No:3	712 10 72
Hayati ŞEN	İnegöl	Kurşunlu Mah. Karaçomak Mah.	721 23 06
Hayri AYDIN	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 20 62
Hüseyin DEMİRALAY	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 28 05
Hüseyin ERGENE	İnegöl	Süleymaniye Mah. Serdar Sok. No:22	713 07 43
Hüseyin KUTLU	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 20 02
Hüseyin OK	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 24 00
Hüseyin SAĞLAM	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 21 09
Hüseyin SERTAN	İnegöl	Cerrah Kasabası	714 21 48
Hüsnü BAL	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 25 73
Hüsnü YAŞAR	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 20 87
İlker İRGE	İnegöl	Turgutalp Mah. Kula Sok. No: 40	713 73 20
İlyas ALTINOK	İnegöl	Nuri Doğrul Cad. 31. Sok.	711 44 55
İrfan KAHYA	İnegöl	Turgutalp Mah. Büyükdere Sok. No:40	711 40 83
İsmail BABALIOĞLU	İnegöl	Edebey Kasabası Edebey Kavşağı	739 17 74
İsmail FİLİZ	İnegöl	İsaören Köyü	715 20 38
İsmail PAMUK	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 22 08
İsmail TURGUT	İnegöl	Süle Köyü	737 50 33
Kamil BİLEN	İnegöl	Turgutalp Mah. Kiraz Sok. No:14	713 15 74
Kamil DEMİR	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 24 48
Kemal ZEYREK	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 24 48
M.Adil Koşucu	İnegöl	Turgutalp Mah. Büyükdere Sok. No:7	715 17 84
Mehmet ERGENE	İnegöl	Süleymaniye Mah. Serdar Sok. No:22/2	713 07 43
Mehmet KARAAĞAÇ	İnegöl	Cerrah kasabası	724 22 80
Mehmet ÖZGÜR	inegöl	Çeltikçi Köyü	724 23 69
Mehmet ÜÇEVLİLER	İnegöl	Burhaniye Mah. Ekremiye Sok. No:4	713 49 96

Bursa ili 2005-2006 yılı resmi ve özel fidanlıklar listesi (Anonim 2006a)devam

ADI	İLÇESİ	ADRES	TELEFON
Mehmet YILDIRIM	İnegöl	Cerrah kasabası	724 26 30
Mithat KAHYA	İnegöl	Kemalpaşa mah. Yeşilçayır Sok. No:7	713 37 44
Murat ASLAN	İnegöl	Cerrah kasabası	724 28 81
Murat KAHYA	İnegöl	Kemalpaşa Mah. Yeşilçayır Sok. No:7	713 91 41
Mustafa AYDIN	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 20 10
Mustafa BAKIR	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 25 84
Necmettin HALCI	İnegöl	Mahmudiye Mah. Kasımefendi Cad. Yeşil Turna Sok. No:7	713 21 71
Nejdet PERKGÜL	İnegöl	Süleymaniye Mah. Serdar Sok.No: 22	713 57 09
Nusret SANCAR	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 27 02
Orhan PERKGÜL	İnegöl	Turgutalp mah. Kula Sok.No:12	712 02 85
Osman ARSLAN	inegöl	Cerrah Kasabası	724 21 01
Ömer PALA	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 20 22
Özer Fidancılık	İnegöl	Soğucak Köyü/YALOVA	831 40 31
Rafet AÇIKGÖZ	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 20 25
Ragıp KUTLU	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 27 57
Raşit KAHRAMAN	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 28 05
Recep KOŞUCU	İnegöl	Turgutalp Mah. Büyükdere Sok. No:7	715 17 84
Rıfat KUTLU	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 20 95
Salih KOCATÜRK	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 25 67
Sami KAHYA	İnegöl	K.paşa Mah. Y.çayır Sok. No:7	713 91 41
Selahattin TURAN	İnegöl	Yenice Kasabası	738 79 50
Süleyman AKKOYUN	inegöl	Cerrah Kasabası	724 25 21
Süleyman ÇİÇEK	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 20 34
Şaban DEMİRALAY	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 28 06
Şaban ZEYREK	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 24 12
Şükrü KUTLU	İnegöl	Cerrah Kasabası	715 16 29
Tahsin OKUMUŞ	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 23 81
Ümit KAHYA	İnegöl	K.paşa Mah. Y. Çayır Sok. No:7	713 91 41
Ünal KOŞUCU	İnegöl	T.alp Mah. B.dere Sok.No:7	715 34 20
Vahit UYSAL	inegöl	Deydinler Köyü	713 19 46
Yaşar ÖZKAN	İnegöl	Cerrah Kasabası	553 27 89
Yusuf BABUR	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 25 01
Yüksel AYDOĞAN	İnegöl	Cerrah Kasabası	724 21 72
Ahmet ÇAKIR	İzmit	Selçuk Mah. Vakıf Sok. No:6	757 43 31
Aydın KOCABIYIK	İzmit	Yeşil Cami Sur Sok. No:5	757 45 85
Göksel İsmail GÜNEŞ	İzmit	Orhangazi Cad. No:47	251 07 37
Hasan GÜROL	İzmit	M. Çelebi Mah. Hakkı Sok. No: 41	758 17 43
Hasan KAYNAR	İzmit	M. K. P. Mah. Göl Sok. No:64	757 03 50
HasaYILMAZ	İzmit	Yeni Mah. Yılmaz Çıkması No:10	761 27 82
İbrahim GÜLEÇ	İzmit	Selçuk Mah. Çayır Çıkması No:44	757 74 28
İbrahim KORKMAZ	Kestel	Kale Mah. Barbaros Sok. No:21	372 09 34
İbrahim KÜÇÜK	Kestel	V.M. Mah. Yeni Cami Sok. No:2	372 23 82
İbrahim ÖZCAN	Kestel	A.V.P.M.Bursa Vad. No:92/1	372 79 13

Bursa ili 2005-2006 yılı resmi ve özel fidanlıklar listesi (Anonim 2006a)devam

ADI	İLÇESİ	ADRES	TELEFON
İbrahim ÖZTÜRK	Kestel	V.M. Mah. Kısa Sok. No:10	372 09 34
İhsan BÜYÜK(Elit Tarım)	Kestel	Merkez	372 37 19
İrfan BARTAN	Kestel	A.V.P. Mah. Esenler Cad. No:24	372 17 26
İsmail AYPAY	Kestel	Kale Mah. Ünlü Sok. No:5/1	372 11 60
İsmail KESKİN	Kestel	A.V.P.M. Kooperatif Aralığı 2 Sok. No:2	372 32 78
İsmail SÖNMEZ	Kestel	Kurtuluş Mah. İsabey Sok. No:9	371 14 65
İsmail ŞİRİN	Kestel	A.V.P.Mah. Park Sok. No:7	372 47 74
İsmail YAVUZ	Kestel	Serme Köyü	384 55 41
İsmet GÖĞÜSGER	Kestel	A.V.P.Mah. Bursa Cad.No:2	372 13 78
Kemal KAHRAMAN	Kestel	Serme Köyü	384 53 18
M.Naci AKAY	Kestel	Kale Mah. Uzun Cad. No:49	372 33 80
Mahmut ALKOÇ	Kestel	Kale Mah. Kurtuluş Cad. No:11	372 29 36
Mahmut ERİŞ	Kestel	Kale Mah. Ataköy Sok. No:19	372 33 99
Mehmet ÇAKAL	Kestel	Kale Mah. Harmanlar Cad. No:49	372 48 28
Mehmet ERGEN	Kestel	Çataltepe Köyü	372 35 57
Mehmet KAHRAMAN	Kestel	Kale Mah. Harmanlar Cad. No:49	372 84 02
Mehmet KASAPOĞLU	Kestel	A.V.P.M. Bursa Vad. Kurtoğlu Sok. No:7	372 44 46
Mehmet KOCAMAN	Kestel	Kale Mah. Avşar Sok. No:7	372 03 65
Mehmet ÖZAY	Kestel	V.M. Mah. Asmalı Sok. No:13	586 51 96
Mehmet ÖZCAN	Kestel	Kale Mah. Harmanlar Cad. No:22	372 15 07
Mehmet ULUDAĞ	Kestel	Kale Mah. Harmanlar Cad. No:6	372 33 49
Mehmet UZUNOĞLU	Kestel	Kale Mah. Narlık Cad. No:25	372 40 11
Metin BURGAZ	Kestel	V.M.M. Kuzey Sok No:54	372 10 48
Metin ERTAN	Kestel	V.M.M. Kısa Sok. No:3	372 49 06
Metin GÜMÜŞ	Kestel	Kaşıklı Mah. Alemdağ Cad. No: 57/B Üsküdar/İSTANBUL	328 31 24
Murat TOPÇUOĞLU	Kestel	V.M.M. Gürel Çıkmazı No:3	372 48 54
Mustafa ATLI	Kestel	Kale Mah. Har. Cad. K. Çık. No:13	372 91 14
Mustafa DIŞSİZ	Kestel	A:V:P:M. Koca Taş Çıkmazı NO:7/1	372 20 72
Mustafa KAYA	Kestel	Kale Mah. Barbaros Sok. No:33	372 32 78
Mustafa KESKİN	Kestel	A:V:P:M.Fevzi Çakmak Cad. No:47	372 30 78
Mustafa KURU	Kestel	V.M.M. Ertan Sok. No:7	372 24 85
Mustafa ULUDAĞ	Kestel	Kale Mah. Değirmen Sok. No:7/1	372 11 22
Nail ÇALI	Kestel	A.V.P.M. Esenevler Cad. No:18	372 33 69
Nazmi ATLI	Kestel	A.V.P. M. Erkol Sok. No:8	372 78 90
Necati KANDEMİR	Kestel	Kale Mah. Barbaros Cad. No:27	372 49 79
Nejdet CAVCAV	Kestel	Merkez	433 12 51
Necmettin KASIMOĞLU	Kestel	Kale Mah. Kurtuluş Cad. No:38	053522278 85
Nurettin ÜNLÜ	Kestel	Kale Mah. Harman Cad. No:70	372 24 56
Nuri ÇAKIR	Kestel	V.M.M. Çağlayan Sok. No:2	372 47 51
Osman ÇETİN	kestel	A.V.P.M. Edizer Cad. No:13	372 43 44
Osman DÜNDAR	Kestel	A.V.P.M. Esenler Cad. No:26	372 19 14
Osman GÖĞÜSGER	Kestel	A.V.P.M. Okul Sok. No:20	373 14 47
Osman GÜRSOY	Kestel	A.V.P.M. Gürsoy Cad. No:2	372 26 76
Osman KASAPOĞLU	Kestel	A.V.P.M. Kurtoğlu Sok. No:7	372 44 46

Bursa ili 2005-2006 yılı resmi ve özel fidanlıklar listesi (Anonim 2006a)devam

ADI	İLÇESİ	ADRES	TELEFON
Osman SEVİNÇ	Kestel	A.V.P. M. Arı Sok. No:15	372 34 37
Ömer EREN	Kestel	A.V.P.M. Çiçekçi Sok. No:34	372 50 36
Özgün DÜZENSEVER	kestel	A.V.P.M. Okul Sok. Pars Ap. No:2/2	372 27 64
Ramazan ÖZESER	Kestel	Kale Mah. Kurtuluş Cad. No:24	372 69 59
Raşit TEZEL	Kestel	Kale Mah. Aydınlar Sok. No:1	372 16 99
Recep BALCI	Kestel	Kale Mah. Gül Sok. No:12	372 48 51
Recep ÇAKIR	Kestel	Kale Mah. Barbaros Cad. No:26	373 08 65
Recep ÇETİN	Kestel	A.V.P.M. Tepe Dibi Sok. No:1	372 46 54
Recep GAYRETLİ	Kestel	V. M. Mah. Asmalı Sok. No:9	372 43 72
Sabri ENGİN	Kestel	A.V.P.M. Pazar Sok. No:10	372 38 88
Sabri GÜL	Kestel	Barakfaki Beldesi	384 50 84
Salih YEDİTEPE	Kestel	Kale Mah. Narlık Sok. No:6	372 78 35
Salih YILDIZ	Kestel	V.M. Mah. Beşevler Cad. No:30	372 04 79
Salim AMAÇ	Kestel	V.M. Mah. Beşevler Cad. No:40	372 31 93
Samet-İrfan AKAY	Kestel	V.M. M.Yeni Cami Sok. No:32	372 33 36
Sami ENGİN	Kestel	A.V.P. M. F. Çakmak Cad. No:6/2	372 29 16
Sedat AKAY	Kestel	Yeni Mah. Atatürk Cad.A. BLD:8	372 26 64
Selahattin UYUMAZER	Kestel	A.V.P.M. Çaybaşı Sok. No:23	372 31 47
Selahattin YÜKSEL	Kestel	Kale Mah. Uzun Cad. No:38	372 18 84
Selim YILDIRIM	Kestel	Serme Köyü	681 41 45
Süleyman KULA	Kestel	A.V.P.M. Ağaoğlu Sok. No:10/3	372 15 50
Süleyman DARÇAN	Kestel	A.V.P.M. Dere Sok. No:13	372 05 90
Süleyman ERDEM	Kestel	Kale Mah. Barbaros Cad. No:10	372 57 09
Süleyman TEZEL	Kestel	Kale Mah. Kurtuluş Cad. No:4	372 28 97
Şaban EROL	Kestel	V.M. M. Güneş Cad. No:19	372 32 38
Şuayip GÜREL	Kestel	A.v.P.Mah. Göçmen Sok. No:18	372 21 88
Tahsin EREN	Kestel	Kale Mah. Çiçekçi Sok. No:48	373 04 46
Tahsin SEVİNÇ	Kestel	A.V.P.M. Kocataş Sok. No:21	372 42 28
Tevfik AYGAN	Kestel	A.V.P.M. Bursa Cad. No:72	372 10 47
Tunalı Tic.Pey.Bah.Bitkileri	Dış Kestel	Çeltik Köyü Kınalı Mevki Silivri/İstanbul	0 212 715 22 74
Yakup GÜLER	Kestel	A.V.P.M. Kale Sok. No:13	372 12 33
Yusuf UZUNOĞLU	Kestel	Yeni Mah. Şirin Sitesi F BLNo10	372 25 71
Zeki ÇETİN	Kestel	V.M. Mah. Bahçe Sok. No:4	372 26 18
Barış Fidan Ltd.Şti.	M. K. Paşa	Züferbey Mah. Cumhuriyet Alanı M. S. Pasajı	612 07 32
Doğa Meyve Ltd.Şti.	M. K. Paşa	Şevketiye Mah. Azatlı Cad. No:10	613 60 53
Engin YETİŞKUL	M. K. Paşa	Yamanlı Köyü	635 24 26
Masterplant A.Ş.	M. K. Paşa	Durumtay Köyü	628 75 44
Mehmet YORULMAZ	M. K. Paşa	Orta Mah. Lofçalı Ali Sok. No:81	613 30 66
A.Bayram PİLİÇER	Merkez	Ertuğrul Mah. Altınşehir No:30 Nilüfer	451 35 34
Abelia Çiçekçilik Ltd.Şti	Merkez	Beşevler Cad. Bayır Sok. No:1 D:12	244 46 07

Bursa ili 2005-2006 yılı resmi ve özel fidanlıklar listesi (Anonim 2006a)devam

ADI	İLÇESİ	ADRES	TELEFON
Ahmet BİLMAN	Merkez	Mimar Sinan Mah. Ankara Cad. No:412	366 13 85
Arif SOYLU	Merkez	Çekirge cad. K. Park Karşısı No:29/12	224 01 25
Aybek Seracılık	Merkez	Soğanlı Mah. Yüzbaşı Sok. No:1 Osmangazi	244 61 85
Bahçe Peyzaj Mimarlığı	Merkez	F.S.M. Bulvarı Fatih Sitesi B Blok D:14	244 90 51
Bahçıvan Pey.Süs Bit.	Merkez	Yeşilova Mah. Çağlar Sok. No:9 Osmangazi	211 57 67
Begonia Sera Çiçekçilik	Merkez	İhsaniye Mah. Barbaros Cad. Tuğtaş Ap. No:11/20	441 74 53
Bur Fidan	Merkez	Fethiye Mah. Çelebi Sok. İnan Ap. No:2	281 22 63
Bursa Çiçekçilik A.Ş.	Merkez	Ahmet Yesevi Mah. San. Cad. No:639	244 38 78
Ceviz Tarım Orman Ürünleri	Merkez	Kara Çalı Mah. Düzce Cad. No:22 Kaynaşlı/DÜZCE	0 380 544 24 86
Cuma ÇİFTÇİ	Merkez	Esenler Mah. Çorapçı Sok.No4	342 21 29
Hasan DURMUŞ	Merkez	Doğanevler Mah. Doğancılar Cad.No:19	257 23 42
İl Fidanlık Müdürlüğü	Merkez	Atıcılar Mah. Osmangazi	271 65 75
İrfan ÖZGÜNAY	Merkez	Alaca Hırka Mah. Naip Dere Sok. No:7 k:2 Osmangazi	221 14 78
İsmail YAVAŞ	Merkez	Fatih Mah. Karadeniz Sok. No:12 Osmangazi	0 536 929 69 64
Koru Peyzaj	Merkez	Işıktepe Cad. Uygarkent Sit. F BL. No:1 Nilüfer	244 90 72
Mecbure GAYRET	Merkez	Fuat Kuşçuoğlu Cad. Zevk İş Ap. No:71/2 Nilüfer	244 90 72
Mehmet ÇAKAL	Merkez	Kale Mh. Harmanlar Cad. No:12	372 48 28
Muharrem YAVAŞ	Merkez	Fatih Mah. Karadeniz Sok. No:6	255 38 59
Mustafa KAYA	Merkez	Çiftehavuzlar Mah. Uslu Sok. No:50	251 88 85
Mustafa KOCABAŞ	Merkez	Beşevler Mah. Beşevler Sok. No:1/1 Nilüfer	441 57 78
Nejat ERANÜS	Merkez	Bademli Köyü Tepe Devrent Mah. No:18/Osmangazi	257 05 73
Recep YANIK	Merkez	Çiftehavuzlar Mah. Atmaca Sok. No:1	256 93 85
S.Murat GÜL	Merkez	Beşevler Mah. Beşevler Cad. No:49 Nilüfer	451 54 54
SEB-MEY LTD.ŞTİ	Merkez	Drama Çiftliği Samanlı Köyü Yıldırım	351 08 25
Seyfettin YANMAZ	Merkez	Fatih Mah. Güçlü Cad. No:38 Osmangazi	256 03 71
Üçler Tohum A.Ş.	Merkez	Y.Karaman Mah. Polat Cad. No:3	247 85 02
Yahya TURGUT	Merkez	Alaattinbey Mah. Alaattin Cad. No:78 Nilüfer	441 17 62
Yaşar YAVAŞ	Merkez	Fatih Mah. Atar Sok. No:10	255 55 57

Bursa ili 2005-2006 yılı resmi ve özel fidanlıklar listesi (Anonim 2006a)devam

ADI	İLÇESİ	ADRES	TELEFON
Zakir ATICI	Merkez	Molla Arap Mah. Gür Sok. No:26 Yıldırım	245 64 63
Ahmet MERAL	Mudanya	Burgaz Mah. Sefa Sok. No:16	554 45 89
Ahmet Ünver KARAALİ	Mudanya	Zeytinbağı Halilpaşa Cad. No:67	544 11 54
Bekir BAHADIR	Orhaneli	Kabaklar Köyü	833 30 91
Rasim LAYİÇ	Orhangazi	Muradiye Mah. Kasım Babalı Recep Sok. No:24	
AB TARIM LTD.ŞTİ	Orhangazi	Gemiç Köyü	586 51 90
Ahmet DURGUT	Orhangazi	Y.Cami Mah. Balcı Sok. No:7	585 50 78
Ahmet HENOL	Orhangazi	Arapzade Mah. Hastane Sok.	573 17 00
Alim YUMAK	Orhangazi	Muradiye Mah. İzzet Kani Örgün Sok.No:4	573 46 18
Arif ÇAKICI	Orhangazi	Muradiye Mah. İznik Cad. No:3	573 98 29
Ayhan TOKTÜRK	Orhangazi	Çeltikçi Köyü	773 49 26
Aylin ZORLU	Orhangazi	Tekke Mah. Mektep Cad. No:38	573 82 51
Cabbar GÜMÜŞ	Orhangazi	Camikebir Mah. İstiklal Cad. No:8	573 65 95
Cengiz ÇANCI	Orhangazi	Tekke Mah. 8 Nolu Sok. No:56	5425436555
Cevdet TOPÇU	Orhangazi	Hürriyet Mah. Gaziler Cad. No:19	573 26 14
Dindar AÇIKGÖZ	Orhangazi	Çakırlı Köyü	584 82 34
Doğa ZORLU	Orhangazi	Tekke Mah. Mektep Cad. No:38	573 28 05
Dündar DEMİRCAN	Orhangazi	Muradiye Mah. Kaynarca Cad. Fatih Sok. No:7	573 17 47
Elit Peyzaj Ltd Şti.	Orhangazi	Karsak Köyü	587 74 47
Erdoğan KURŞUNCU	Orhangazi	Hürriyet Mah. Gölyolu Cad.	572 14 56
Erhan DURGUT	Orhangazi	Yeniköy Taksim Mah.	585 51 56
Eşref TURGUT	Orhangazi	Hürriyet Mah. Gemlik Cad.	573 86 90
Fatih KALKANDELEN	Orhangazi	Gölyaka Köyü	573 97 31
Fatma BAYKAN	Orhangazi	Gemlik Cad. No:56	573 25 35
Fesih AKYOL	Orhangazi	Hürriyet mah. Ertuğrulgazi Cad.2 S	573 64 68
Güler ZORLU	Orhangazi	Camii Kebir Mah. Horhor Cad.	
Gülseren UÇAR	Orhangazi	Camii Kebir Mah. İstiklal Cad. No:1	573 11 38
Güner CANBAZ	Orhangazi	Hürriyet Mah. Soysallar Cad. No:4	573 64 04
Gürcan YERÇİ	Orhangazi	Camii Kebir Mah. İstiklal Cad. No1	573 85 12
Halim ULUDOĞAN	Orhangazi	Hürriyet Mah. Numan Sok. No:2	573 08 38
Hatice İŞSEVER	Orhangazi	Muradiye Mah.	573 22 60
Hilmi ULUS	Orhangazi	Hürriyet Mah. Soysallar Cad. No:27	573 23 67
İhsan TURAN	Orhangazi	Tekke Mah. Zeytin Sok. No:17	573 87 82
İsmail AYDIN	Orhangazi	Camii Kebir Mah. İstiklal Cad. Fidan Ap. No:4/5	572 30 68
İsmail DEMİR	Orhangazi	Hürriyet Mah. Camii Sok. No:23	572 28 81
İsmail KÜÇÜK	Orhangazi	Muradiye Mah. İznik Cad. No:28	572 17 27
İsmail KÜP	Orhangazi	İstiklal Mah. Çakırlı Köyü	584 56 12
İzzet AYDIN	Orhangazi	Camii Kebir Mah. Horhor Sok.	573 23 82
Kadir ÇIKIŞIR	Orhangazi	Arapzade Mah. F.Efendi C. No:28	572 13 85
Kevser GÜVERCİN	Orhangazi	Arapzade M. Orhanbey C. No:56	573 71 38

Bursa ili 2005-2006 yılı resmi ve özel fidanlıklar listesi (Anonim 2006a)devam

ADI	İLÇESİ	ADRES	TELEFON
Lider Süs Bitkisel Üretim	Orhangazi	Çakmaklı Köyü Alkent	798 26 50
M.Mustafa GÜVERCİN	Orhangazi	Arapzade M. H. Muhittin S. No:41	573 71 38
Mehmet AKYOL	Orhangazi	Hürriyet Mah. E.gazi C. No:49	573 64 68
Mehmet Ali DOST	Orhangazi	Merkez	584 84 47
Mehmet EREN	Orhangazi	Çarşı Mah. Sümer Cad	584 81 93
Mehmet GİDER	Orhangazi	Çakırlı Köyü	584 83 61
Mehmet SELAMET	Orhangazi	Hürriyet Mah. Uzun Sok. No:8	572 24 75
M.Selim MANGAN	Orhangazi	Kordonboyu M. Uygur S. No:21	389 42 66
Mehmet ZORLU	Orhangazi	Muradiye Mah. Sırameşeler Yolu	572 14 56
Mustafa TOSUN	Orhangazi	Muradiye Mah. K.babalı S. No:3	573 98 42
Mutlu ZORLU	Orhangazi	Tekke M. Mektep C. No:38/2	573 28 05
Muzaffer AY	Orhangazi	Hürriyet M.E. Gazi C. No:6	573 35 13
Osman TOPÇU	Orhangazi	Hürriyet Mah. F.Çakmak C. No:70	573 26 14
Oktay ÇANCI	Orhangazi	Camii Kebir Mah. İstiklal C. No:24	573 88 31
ORFİ LTD.ŞTİ	Orhangazi	Muradiye M. D. Güllü İş M. No:432	573 70 68

ÖZGEÇMİŞ

1965 yılında Adana’da doğdu. Yeşilyuva ilkokulunu, Beşocak ortaokulunu ve Adana Erkek lisesini bitirdi.

Üniversite Öğrenim Durumu

Üniversite	Fakülte	Bölüm	Derece	Yıl
Çukurova	Ziraat	Tarımsal Mekanizasyon	Lisans	1987
Anadolu	İşletme	Muhasebe-Finansman	Lisans	2001
Anadolu	Açık Öğretim	Bankacılık-Sigortacılık	Ön lisans	2003
Anadolu	Açık Öğretim	Yerel Yönetimler	Ön lisans	2005
Anadolu	İktisat	Kamu Yönetimi	Lisans	2007
Anadolu	İktisat	Maliye	Lisans	2009
Anadolu	İktisat	İktisat (2010/2011-4. sınıf)	Lisans	

Görev Durumu

Görev Unvanı	Kurumu	İlçe/İl	Yıl
Ziraat Müh.	Yum-ta Tavukçuluk	Adana	1987-1988
Askerlik	Hava Er Eğitim Tugayı	Kütahya	1988
Ziraat Müh.	Tarım Kredi Kooperatifi	Tatvan/Bitlis	1989-1990
Ziraat Müh.	Zirai Üretim İşletmesi ve Ziraat Meslek Lisesi	Van	1990-1994
Ziraat Müh.	İlçe Tarım Müdürlüğü	Ceyhan/Adana	1995-1996
Ziraat Müh.	Zirai Üretim İşletmesi ve Ziraat Meslek Lisesi	Halkalı/İstanbul	1996-2004
Müd.Yrd.	Fidan ve Fide Test Merkezi Müdürlüğü	Karacabey/Bursa	2004-2009
Müdür	Fidan ve Fide Test Merkezi Müdürlüğü	Karacabey/Bursa	2010-